

1973

**АГИТАТОРДЫН
БЛОКНОДЫ • 12**

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

12 №
декабрь
1973 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда
ла агитация бөлүги

СОЦМӨРӨЙГӨ БИЙИК ТЕБҮ

Бешжылдыктын жаан учурлу үчинчи жылы учына жууктаганы сайын албаты хозяйствозынын бастыра бөлүктеринде иштин тебүзи там ла тыныйт. Октябрьда ороондо промышленный эдимдерди чыгарарынын кеми жылдык планда темдектелген 5,8 проценттин ордына 8,8 процентке көптөгөн.

Партиянын ла советский государствонын журт хозяйствого жаантайын жетирип турган килемжизинин ле журт жерлердин ишчилеринин эрчимдү ижинин шылтузында быжыл ороондо эн бийик түжүм жуунадылган. Мажакту аштардын түжүми 13 миллиард пудтан ажар, государство аш садып аларынын жылдык планы ажыра бүткен. Сырец-көбөн садып алары жети жарым миллион тоннадан, сахарный свекланы — 82 миллион тоннадан ажар.

Октябрьда бистин де областьтын көп предприятие-леринин ишчилери жакшы жегүлерге једип алгандар. Промышленностьтын эт-сүт, текстильный ла горно-рудный бөлүктери жакшы иштегендер. Горно-Алтайсктын мебельщиктери, бөс согоочылары ла абра-чанак эдеечилери, Шебалиннин аракы эдеечилери, Акташтын ла Югачтын агаш кезеечилери сентябрьдагызынан жакшы иштегендер.

Чамалдагы агашкомбинаттын агаш кезеечилери социалистический мөрөйдө баштапкы јерге бек туруп ал-

гандар. Акташтын горняктары олардон база сондобой турулар.

Јурт хозяйствонун ишчилери албатыхозяйственный планы бӯдӯрери учун турумкай тартышкылайт. Государственного сӯт садары јанынан јылдык албатыхозяйственный планы 10 айдын туркунына 9, эт садары јанынан — 7, тӯк садары јанынан — 20 колхоз ло совхоз бӯдӯрген. Олардын тоозында «Қарымский», «Подгорный» совхозтор ло «Путь к коммунизму», СССР-дин 50 јылдыгынын адыла адалган, «Қызыл Мааны», Лениннин адыла адалган колхозтор јурт хозяйстводон алган продукталарды государственного садары јанынан албатыхозяйственный пландарды бастыра кӯргӯзӯлер аайынча бӯдӯргендер.

Быјылгы јыл иштин тебӯзи тыныганыла, Бастыра-союзный социалистический мӯрӯйдин туружаачыларынын текши кӯдӯрингизиле темдектелген. Шебалиндеги совхозтын, Горно-Алтайский јуртхозяйственный ченемел ӯткӯрер станциянын Алгаирдеги бӯлӯгинин ишчилеринин, Социалистический Иштин Геройы Тоедов Јелмекке баштаткан койчылардын бригадазынын 1973 јылда государственного малдан алган продукталарды планнан ажыра садар деген баштанкайын областьтын ишчилери элбек јараткандар.

Областьтын промышленный предприятиелеринин ортодогы социалистический мӯрӯйдин инициаторлары — кош тартар автотранспорттын предприятиезинин коллективи, бӯс согоочылардын Олег Полевойго башкарткан ла Чуйский хозрасчетный участоктын отделочниктеринин Николай Стуловко башкарткан бригадалары бойларынын молјуларын ак-чек бӯдӯргилейт. Бӯс согор фабриканын Гаджук ла Волоктин нӯкӯрләргә башкарткан бригадалардын баштанкайыла промышленный предприятиялердин 42 бригадазы бешјылдыктын ӯчинчи јылынын албатыхозяйственный пландарын ӯйинен озо бӯдӯрерине ууландырган 100-кӯндӯк иштин вахтазына тургандар.

Социалистический мөрөйдиг баштапкы жерлеринде коммунисттер, комсомолецтер ле коммунистический иштин мергендүчилери тургылайт. Горно-Алтайский СМУ-нын каменщиктеринин Василий Кириллович Сапрыгинге баштаткан бригадазы бу өткөн ноябрьда 1974 жылдын март айынын чодыла иштеген. Бу СМУ-нын ишмекчизи коммунист Геннадий Иванович Прожерин күндүк жакылтаарын улам сайын 180 проценттен ажыра бүдүрүп, эмди келер жылдын апрель айынын чодына иштеп туру. Маймадагы ПМК-нын каменщиктеринин бригадазы (бригадири Нина Алексеевна Зяблицкая) бойынын жылдык планын строителдердин күнине — 12 августка жетире бүдүрүп салган.

Бөс согор фабриканын, кош тартар автотранспортный предприятиенин, сыр эдер ле горно-рудный промышленностьтордын көп ишмекчилери жылдык пландарын өйинен озо бүдүрөле, келер жылдын чодына иштегилейт.

Журт жерлердин ишчилери база жакшы көргүзүлөргө жедип алгандар. Маймадагы журт хозяйствонун ченемел өткүрер станциянын доярказы 10 айдын туркунына колындагы кажы ла уйдан 2999 килограммнан сүт саап алган.

Жабагандагы совхозтын беш кижиден төзөлгөн механизированный звенозы Кучук Бухтуевич Ельтоковко баштадып, быжыл 23260 центнер бийик чыгдыйлу өлөг сбоолоп, план-жакылтазын эки катапка ажыра бүдүргөн. Кан-Оозы аймакта XXII партсъездтин адыла адалган колхозтын Николай Детукович Боктергишевке баштаткан иштеер жети кижилү звенозы, план аайынча 6000 центнердин ордына, 14200 центнер өлөг обоологон.

Партия ла башкару советский улустын ижин бийик баалап турулар. Өткөн кышта малдан алар продукталарды көптөдөри учун Бастырасоюзтын социалистический мөрөйдө бийик жедимдерге жедип алган учун Кош-Агаш аймактын ишкүчиле жаткандары КПСС-тин Төс Комитетинин, СССР-дин Министрлеринин Соединин, ВЦСПС-

тин ла ВЛКСМ-нин Төс Комитединин Кызыл Маанызы-
ла кайралдаткандар. Чойдогы совхоз дезе СССР-дин
јурт хозјайствозынын Министерствозынын ла јурт хозјай-
ствонун ла заготовкалардын ишчилеринин профсоюзы-
нын Төс Комитединин Кызыл Маанызыла кайралдаткан.

219 озочыл малчы ла јуртхозјайственный иштин орга-
низаторы СССР-дин ордендериле база медальдарыла,
850 кижии «1973 јылдагы социалистический мөрөјдин
јенүчилери» деп значокло кайралдаткандар. Кош-Агаш
аймакта «Кызыл Мааны» колхозтын койчызы Тебекова
Кыдатка Социалистический Иштин Геройы деп бистин
төрөлистин эн бийик күндүлү ат-нерези адалган, «Алтын
Чолмон» ло Лениннин экинчи ордени берилген.

Областын ишкүчиле јаткандары партиянын беш-
јылдыктын үчинчи јылында тургускан задачын јенүлү
бүдүргени ажыра бүткүл бешјылдыктын планын бүдүрер
аргаларды јеткилдеерге амадап турулар.

Озочыл коллективтердин эрчимдү ижиле бис омор-
койдыс. Је олорды иштеген једимдеринин кемин ујан
иштү улус јабызадып, ичкерлешти буудактап тургандары
керегинде айтпаска болбос.

Партиянын обкомынын быјыл 30 октябрьда өткөн
пленумы кезик партийный, советский, профсоюзный ла
хозјайственный органдар КПСС-тин Төс Комитединин
«Социалистический мөрөјди төзөөрин мынан ары јаран-
дырары керегинде» јөбин бүдүрери јанынан ишти једик-
пестү өткүрип тургандарын темдектеген. 1973 јылдын
тогус айынын туркунына областын промышленный
предприятиелери 482 мун салковойдын эдимдерин јети-
ре бербегендер. Городтогы сыр эдер завод, Манжерокто-
гы мебельный фабрика, Каракокшадагы, Турачактагы ла
Горно-Алтайсктын агашпромхозторы ла «Электробыт-
прибор» завод октябрь айда бойлорынын ижин там ла
ујадаткандар.

Горно-Алтайский агашпромхоз октябрь айда планда
темдектелген товарный продукциянын јүк ле 36 процен-

тин таркаткан, Турачактагы агашпромхоз товарный продукцияны таркадары јанынан 200 мун салковойго шыдар төлүлү арткан, Каракокшадагызы дезе 40 мун салковойдын товарный продукциязын јетире бербеген.

Бытовой јеткилдееринин предпрятиелери бу јылдын 10 айынын туркунына 300 мун салковойдын ижин јетире бүдүрбеген.

Областьтын предпрятиелеринде јаңы производственный объекттерди ишке кийдирери сүрекей сондоп јат. Ол ок өйдө бир кезек партийный организациялар јаңы предпрятиелерди темдектелген өйинен озо ишке кийдирери ле проектный ийде-күчин толо тузаланары, иштеп турган предпрятиелерди јангыртары ажыра олордын эдип турган продукциязын көптөдөри учун социалистический мөрөйгө јеткил ајару этпейдилер. Көп предпрятиелерде уур иштерди механизировать эдери ујан өдүп јат.

Јурт хозјайстводо, анчадала мал ижиндеги уур иштерди механизировать эдеринде ле јаңы техниканы тузаланарында, тузаланбаган резервтер эмди де көп. Темдек эдип Горно-Алтайский јуртхозјайственный ченемел өткүрер станциянын Маймадагы фермазын комплексный механизировать эткенин ле Дубровский фермазын толо эмес механизировать эткенин экономический көргүзүлерин алалыктар. Маймадагы фермада 1 центнер сүт аларына 0,89 кижикүн чыгымдалат, Дубровский фермада дезе — 1,44 кижикүн. Баштапкызында бир центнер сүттин иштеп алар баазы 15 салковой 65 акча, экинчизинде — 20 салковой 53 акча, иштеп турган бир кижиге баштапкызында 13 уј, экинчизинде — 9 уј, фондоотдача бир саар ујдан алып турган сүттин кеми баштапкызында 3662 кг, экинчизинде 2376 кг.

Комплексный механизациянын јаан учуры бу өрө айдылганынан јарт көрүнет.

Социалистический мөрөй иштин арбынын көдүрерине, продукциянын чыңдыйын бийиктедерине ле оны иштеп алар баазын јабызадарына ууландырылар учурлу.

Иштин арбынын бийиктедерининг ас эмес резерви ишти тӱзӱӱринде ле дисциплинаны тыгыдарында база бар.

Нӱк. Л. И. Брежнев Узбекский ССР-ге Албатылардын наҗылыгынынг орденин табыштырар тужунда айткан куучынында мынайда айткан: «Биске бешҗылдыктын экинчи җарымында баштапкы эки җарым җылдын туркунына бӱдӱрген иштен кӱп иш эдерге келижер. Иштин дисциплиназын бийиктеткени — шак ол общественный байлыкты кӱптӱдӱтсн резерв, ол капитальный вложение некебес, җе тӱрген ле җаан астам берер аргалу».

Бистинг областьта кажы ла предприятиде, стройкада, колхозто ло совхозто эмди де ӱй калас җылыҗып җат.

Җыл тӱгенип брааткан ӱйдӱ кажы ла коллективтин тӱс амадузы — социалистический молҗуларды бӱдӱретени болуп җат. Кӱп предприятиелерде плановый җакылталарды ӱйиненг озо бӱдӱрер, планга ӱзеери беретен продукцияны кымакаҗлап алган материалдардан эдер деп шӱӱп алгандар.

Җылдын калганчы айлары анчадала каруулу ӱй. Бу арткан ӱйдӱ бастыра аргаларды толо тузаланып, җылдык пландарды бӱдӱрерин җеткилдеер керек.

Строительдердинг эмдиги тӱс задачазы ишке кийдиретен объекттерди тударын бастыра аргаларла тӱргендедетени болуп җат.

Җурт хозҗайствонынг ишчилерининг ижинде общественный малды чыгым җогынанг кыштадатаны җаантайын эн каруулу ӱй. Олордын алдында турган задача — малды җангыс ла чыгым җогынанг кыштадатаны эмес, җе онон кӱп сӱт, эт ле ӱскӱ дӱ кирелте аларын җеткилдейтени болуп җат.

Җурт хозҗайствонынг ишчилерининг ийдези малдан алар продукталарды госуларството садары җанынанг албаты-хозҗайственный пландарды җенӱлӱ бӱдӱрерине ууландырылар учурлу. Бу амадуны бӱдӱрерине бастыра аргаларды, ол тоодо азыралдар җарандырар цехтерди элбеде тузаланар керек.

Партийный организациялар өткөн жылдардагы ченемелдерди тузаланып, эл-јон ортодо политический ле таскамалду ишти тыныдар, партийный ла партийно-комсомольский группалардын ижин јарандырар, хозяйственный иштин көргүзүлерин бийиктедерине јөмөжөр, бастыра ишчилерге омордын алынган молјуларын бүдүрерине јарамыкту айалга төзөөрин јеткилдеер учурлу.

Јылдык планды јенүлү бүдүретени, албатынын КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин бүдүрерине ууландырылган текши тартыжузына кажы ла иште бойынын јөмөлтөзин јетиретени — областьтын кажы ла кижизинин патриотический кереги болуп јат.

ЈУРТТАГЫ ИШЧИЛЕРДИ КУЛЬТУРНО-БЫТОВОЙ ЈЕТКИЛДЕЕРИНЕ — ЈААНТАЙЫН АЈАРУ

Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары, бастыра советский улусла кожо, КПСС-тин XXIV съездинин исторический јөптөрин јүрүмде једимдү бүдүрери учун албаты ортодо элбеген социалистический мөрөйдө туружып, 9-чы бешјылдыктын үчинчи јылына алган социалистический молјуларын политический јүрүмде ле иште бийик көдүрингилү айалгада једимдү бүдүрип турулар. Малчылар, уй саачылар, аң азыраачылар — ончозы бойлорынын иштеги вахталарында бийик једимдерге једер амадулу иштегилейт.

Кижиге килемји јетирери — бистин обществонын эн бийик ээжизи. Социализм кижинин јадын-јүрүминин једимин ле бойынын духовный өзүмин обществонын социально-экономический ичкери өзүмиле бек колбогон.

Јурт јаткандарды культурно-бытовой јанынан јеткилдеери бистин областьтын јербойындагы Советтеринин ижинин тös задачаларынын бирүзи болуп јат. Јылдан јылга јурт јерлерде јаткандарды ла фермаларда ла турлуларда мал ижинде туружып тургандарды культурный јеткилдееринин эп-аргалары ла сүмелери јаранат.

Тургуза өйдө областьта јербойындагы Советтердин башкартузында турган 245 клубный учреждениелер ле библиотекалар, 253 киноустановка. Малчылардын ла оок јурттарда јаткан улустын ортозында культурно-јартамалду ишти 14 культпросветпередвижка, көчүп јүрер 14 автоклуб ла Малчылардын 10 туразы өткүрип јадылар. Олор ижине керектү жаңы оборудованиеле, технический средстволорло, транспортло јеткилделгенинин шылтузында фермаларда ла турлуларда јадып иштеп турган мал-

чылар ла оок јурттарда јаткандар ортодо јартамалду-политический ишти ле олордын культурный амыражын јакшы тӱзӱӱр аргалар тӱзӱлгӱн.

Культурно-јартамалду иштин эптӱ эп-аргаларынын тоозына јурт хозыјстводо каруулу иштер ӱдӱп турган јаан иштердин — малды кыштадар ла јайгы одорлорго чыгарар, азырал белетеер кампаниялардын ӱйинде агитпоездтер, агитбригадалар тӱзӱӱри, культпередвижкалардын ла автоклубтардын ажындыра темдектелген маршрут аайынча јорукташтарын ӱткӱрери.

Кӱп јылдардын туркунына Кош-Агаш аймакта койчылардын кӱнин сӱӱнчилӱ байрамдый темдектеери ӱткӱрилип јат. Бу байрамда турушкандарды јеткилдеерге автопоезд келип јат. Ого лектор, киномеханик, библиотеканын ишчизи, художественный самодеятельностьтын туружаачылары, медицинский ишчи, парикмахер, фотограф, кийим ӱлгӱлеччи ле бытовой јеткилдештин ӱскӱ дӱ ишчилери келип, бу ок кӱнде јангы газеттер ле журналдар јетиргилеп јат.

Јуртка эмезе Малчынын туразына автопоезд эмезе агитбригада келгени, фермага эмезе турлуга культпередвижка эмезе автоклуб келгени — сӱӱнчилӱ солун. Олордын ишчилери јӱрген јоруктарында тӱс ајаруны социалистический мӱрӱй тӱзӱӱрине, онын кӱргӱзӱлерин јарлаарына эдип јадылар. Колхозтордын ла совхозтордын тӱс јурттарында ла фермаларында иштин магына учурлалган флагтар кӱдӱрилип јат. Социалистический мӱрӱйдин јенӱчилдерине уткуулду открыткалар, фототеграммалар ийилет. Культишчилердин болужыла «јуучыл листоктор», «молниялар» чыгарылып јат, олор малчылардын ижине, олордын иштеги маргаанына учурлатат. «Бистин ижис — сего Тӱрӱлис!», «Сенин ижиннин амадузы, малчы!» деп адалган ла ӱскӱ дӱ темалу оос журналдар ӱткӱрилери кӱндӱккен.

ӱдӱп јаткан јылда культпросветишчилер тӱс ајаруны ишкӱчиле јаткандарды Бастырасоюзный социалистиче-

ский мөрөйдө эрчимдү туружарына тартып аларга учурлап, жартамалду элбек иштер өткүрип турулар. Олор бу ишти «Јер ле улус» деп бастыра ороондо элбеген цикл аайынча төзөп јадылар. Бу циклле өткүрилип турган иштер — клубный учреждениелерге производственный коллективтерле, колхозтордын ла совхозтордын башкараачыларыла, специалисттериле колбуларын тыгыдар аргалар берген.

Ада-энезиле, бала-барказыла көп жылдарга жагыс иште иштеп келгендердин билелерин уткыырынын вечерлерин өткүрери элбеп туру. Анайда, Кош-Агаш аймакта «Кызыл Мааны» колхозто Абуловтордын, Лениннин адыла адалган колхозто Коткеловтордын, Кан-Оозы аймакта Јабагандагы совхозто Көргиндердин билелерине учурлай өткүрилген вечерлердин ченемели элбеде жарлалып, оныла өскө јерлердин культишчилери танышкандар.

Иштин озочылдарын уткыырына ла олордын ченемелин таркадарына учурлай «Олорло колхоз оморкойт», «Озочылдарга тендежигер!», «Койчылардын рапорты» деп ле иштин магына учурлалган өскө дө бюллетеньдер чыгарылып јат. Көнү јолды «Бешјылдык иште» деп адалган световой газеттер, оос журналдар чыгарылары алынган.

Областьта бойынын ижин каруулу бүдүрип, культпросвет — иштин жүзүн-башка эп-аргаларын билгир ле толо тузаланып, ишкүчиле јаткандарды идейно-јартамалду ла таскамалду ишти өткүреринде эрчимдү туружып, јурт јаткандардын ла јашөскүримнин культурный амыраарын билгир төзөп лө јилбүлү өткүрип турган клубный учреждениелердин тоозы јылдан-јылга көптөйт. Јакшы ижиле јарлу учреждениелерден эн озо Майма аймакта Культуранын Билүлүдеги, Кан-Оозы аймакта Экинурдагы, Турачактан Дмитриевкадагы јурт тураларын, Кош-Агаш аймакта Чаган-Оозындагы јурт клубты адаарга јараар. Јербойындагы совхозтын малчыларын јеткилдеери јанынан јаан ишти Культуранын Дмитриевкадагы јурт

туразы өткүрүп жат. Онын директору Алла Николаевна Певнева саар уйлар турган фермада ижинин планында темдектелген өйдө кыйыш жогынан болот. Онын баштан-кайыла ондо кызыл толук төзөлгөн. Ого келген улус совхоз, ферма социалистический молжуларын канайда бүдүрүп турганыла таныжар аргалу. Культишчинин болужыла мында «Жуучыл листоктор», «Бүгүн кем акалайт» деп адалган молниялар чыгарылат. Культуранын туразынын ишчилери малчыларды көп сүт учун тартыжуга көдүрүп тура, совхозтын специалисттериле кожо ферманын ижинин көргүзүлөрүн экономический жанынан тоолоп-шинжүлөп, сүт саарын көптөдөр тузаланбаган аргаларды таап, илеге чыгарып, онын ишчилерине жартап жадылар.

Журт жаткандарды, малчыларды культурно-бытовой жеткилдеерин жарандырарына жаантайын аяруны партиянын Кош-Агаштагы, Көксуу-Оозындагы ла Шебалиндеги райкомдоры ла андагы аймакисполкомдор жетирип жадылар. Малчыларды культурный жеткилдеерин билгир ле жакшы төзсгөн учреждениелердин тоозында Эликманардагы нөк. С. И. Иркутов башкарып турган культпросвет-передвижка жолду адалат. Онын ишчилери Эликманардагы ла Эжегандагы совхозтордын малчылары иштеп турган жүстен ажыра турлу ла тоолу өрөкө жаткан 15 оок журттарын жеткилдеп жадылар. Олор өткүрүп турган культурно-жартамалду ижинде төс аяруны малчыларды социалистический молжуларын бүдүрерине көдүрерге уулан-дырадылар.

Ишкүчиле жаткандарды коммунистический таскадарында ла науканын ла техниканын жедимин таркадарында жаан учурлу культучреждениелер библиотекалар болуп жат.

Областын эн артык библиотечный ишчилеринин тоозында бүгүн Кан-Оозы аймакта Ородогы журт библиотекунун заведующийи Л. К. Воинкованын ады адалат. Нөкөр Воинкова совхозтын мындагы фермазынын производственный жүрүмин, онын пландарын, молжуларын жак-

шы билер. Совхозтын ла ферманын пландары, социалистический молжулары библиотекада јазалган көргүзүлү агитация ажыра јарталган. Иле јерде јурт хозяйствонун ишчилеринин молжулары бичилген јаркынду плакаттар илилген. «Мында бичиктердин башка-башка бөлүк кычыраачыларга учурлалган выставкаларын белетеп көргүзерине јаан ајару эдилет. Темдектезе, «Сеге, механизатор», «Койчыга керектү бичиктер», «Уй саачыга», «Азырал белетеери керегинде литература» деп ле производственный ууламјылу өскө дө выставкалар јазалган.

Јаан учурлу јуртхозяйственный иштер өдөр өйдө Людмила Константиновна ологго учурлалган «Јуучыл листоктор», «Молниялар», иштин магынын календарьларын чыгарып турат. Библиотекарь совхозтын ижинин озочылдарын макка чыгарып уткыырына учурлалган иште эрчимдү туружып јат. Кой кайчылаары ба, азырал белетеери бе, өскө дө иштер өдөр тушта ба — библиотекарь Воинкова бүдүрер ишти качан да таап алат. Ол бригадаларга ла турлуларга јаны газет-журналдар, бичиктер јетирип, оларды улуска кычырарын тзөп, солундар керегинде куучындар өткүрип јат.

Бойынын ижин сүүген ле оны кичеемелдү бүдүрип тургандардын тоозында Шебалин аймакта Камлактагы, Ондой аймакта Шибеедеги ле Шашакмандагы, Көксу-Оозы аймакта Катандудагы јурт библиотекалардын заведующийлерин Е. И. Башлыкова, М. С. Саданчикова, А. М. Маскина ла Н. И. Киселева нөкөрлөрдү адаарга јараар.

Јурт јерлерде јаткандарды газла, электричестволо, радиоло јеткилдеери элбеде јанжыккан. Горно-Алтайск городто, Кош-Агаш, Турачак, Майма аймактарда јаткандарга телевизионный берилтелер көрөр аргалар тзөлгөн. Онызы олардын политический, культурный ла духовный өзүмин байгызарына камаанын јетирип јат.

Јурт јаткандардын материальный јадын-јүрүми үзүгү јогынан јаранып, олардын промышленный ла аш-курсак-

ка керектү товарларга эдип турган некелтелерин толо јеткилдеери там ла јаранат, культурно-бытовой јеткил-дешке керектү товарларды садары өзүп јат. Јурт јерде јаткан улуска јаныс ла 1972 јылда 3463 радиоприемник, радиола ла магнитофон, 1027 телевизор, 2015 холодильник, 1920 мотоцикл ле мотороллер садылган. Бүгүн орто тооло кажы ла биле велосипедтү эмезе мотоциклдү, кажы ла экинчи биле — радиоприемниктү, радиолалу эмезе магнитофонду, кажы ла бежинчи биледе холодильник эмезе кийим јунар машина бар. Көп иш малчылардын јадын-јүрүмининг ле ижининг айалгаларын јарандырарына учурлалып јат. Бу јанынан малчыларга јаан килемјини Қош-Агаш аймакта «Қызыл Мааны» ла Қан-Оозы аймакта партиянын ХХІІ съездининг адыла адалган колхозтор ло өскөлөри де эдип турулар.

Је јурт јаткандарды культурно-бытовой јанынан јеткилдееринде эмди де јаан једикпестер бар. Қезик культурно-просветительный учреждениелер кыш өйинде иштеерине белен эмес. Қыжыла одуар одыны да белетелбеген культучреждениелер бар. Андыйлардын тоозында Турачак аймакта Удаловкадагы ла Тондошкадагы, Ондой аймакта Ийиндеги ле Күпчегендеги јурт клубтар ла өскөлөри де.

Культуранын көп туралары, јурт клубтар ла библиотекалар анда јаткан улус ортодо јартамалду-политический иш өткүрер төс јер болорына једип албагандар. Улус ортодо өткүрип турган беседа-куучындардын, көргүзип турган концерттердин, спектакльдардын ла өскө дө мероприятиелердин идейно-художественный кеми јабыс кеминде артканча.

Культуранын областьтагы управлениези, областьтагы методкабинет, Албаты творчествозынын туразы, областной библиотека, краеведческий музей культуранын јурттардагы учреждениелерине чокум болуштарын јетирер учурлу.

Ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын городтогы

ла аймактардагы Советтерине журт јаткандарды культурно-бытовой јеткилдееринин сурактарын јаантайын ајаруда тудуп, журт јерлерде јаткандарды культурный ла бытовой јанынан јеткилдеер иштер бۆдүрип турган улуска ла хозяйстволордын башкараачыларына некелтелерди тыныдар керек. Бу иште јербойындагы Советтердин депутаттарынын јаантайын иштеер комиссиялары, депутаттардын группалары эрчимдү туружарын јеткилдеери јаан учурлу.

Областьтын ишкүчиле јаткандары 9-чы бешјылдыктын үчинчи жылын көдүрингилү мергендү ишле, планла темдектелген јакылталарды ла бийик социалистический молјуларды өйинен озо бөдүрер амадулу иштеп јадылар. Қолхозчылар ла совхозтордын ишмекчилери быјыл государственного 26500 тонна эт, 43000 тонна сүт 2730 тонна түк, аннын ла чоокыр аннын 112,5 центнер мүөс, 457 центнер ноокы садар молју алгандар.

Журт јерлердин ишчилери хозяйственный жылдын каруулу, јаан учурлу өйине — общественный малды кыштардына кирди.

Эмди кажы ла турлу, ферма эмезе отделение медицинский, культурно-просветительный, садунин ла бытовой јеткилдештин, кинонын ишчилеринин ајарузында болор учурлу.

Партийный организациялардын башкартузыла јербойындагы Советтер журт јерлерде јаткандарды культурно-бытовой јеткилдеерин кезем јарандырар учурлу.

Т. КАЙГОРОВА.

БЕШЫЛДЫКТЫҢ ҮЧИНЧИ ЖЫЛЫ

Тогузынчы бешжылдыктын баштапкы үч жылынын туркунына бистин областьтын совхозторы производственный ла албаты-хозяйственный пландарын жетүлү бүдүрип турулар. Темдектезе, государственного эт садар үчжылдык албаты-хозяйственный план 101 процентке, сүт — 100 процентке, ноокы — 104 процентке, аннын мүүзин — 122 процентке, чоокыр аннын мүүзин садар план 134 процентке бүткен. Чаргыдагы, Ыныргыдагы, Кызыл-Өзөктөги, Карымдагы, Эжегандагы, Шебалиндеги, Кенгидеги, Күпчегендеги, Кайтанактагы, Чолушмандагы ла Мультандагы совхозтор государственного продукталар садар пландарын бастыра көргүзүлөр аайынча ажыра бүдүргендер.

Андый да болзо, план-жакылталарды ла молжуларды бүдүрип болбой турган хозяйстволор бар. Темдектезе, Абайдагы совхоз өткөн жылдарда планын жагыс ла аннын мүүзи аайынча бүдүрген, Жабагандагы совхоз пландарын бүдүрери жагынан база сондоп турган. Бу эки хозяйство быжыл эмеш жылгыр иштегендер деп темдектеерге жараар.

Туулу Алтайдын совхозторы турган жаан задачаларды бүдүрерине, мал өскүрерин ле продукция иштеп аларын жарандыларына жаан ажару эткилейт. Једимдерге једери азырал белетеерин көптөдөрин, кыранын, элөң чабар ла одор јерлердин түжүмин бийиктедерин, малга јылу кажаандар јеткил болорын, квалификациязы бийик улус иштедерин некеп турганын совхозтордын бастыра ишчилери јарт билип јат.

Өрөги айдылган жаан некелтелерди бүдүрерине ууландыра бир канча иштер өткөн деп айдарга жараар. Темдектезе, 1971 јылда совхозтордо белетелген азырал 105,5

мун тонна азырал единицага бодолгон, быјылгы белетелгени 129,9 мун тонна азырал единицага бодолды. Анчадала өлөң белетеери тың көптөгөнин темдектеерге јараар. Областьтын колхозторы быјыл кату азыралды 1971 јылдагызынан 49 мун тоннага көп белетеген. Сенаж белетеери 1971 јылдагызынан эки катапка көптөгөн. Азыралды көптөдөри јанынан Эјегандагы, Шебалиндеги, Јолодогы, Јабагандагы, Көксуудагы, Улагандагы, «Советский Алтай» совхозтор тың иштегендер. Јаңыс ла Амурдагы совхоз өлөң белетеерин кезем астаткан. Келер јылдарда хозяйстволор малга јеткил азырал белетеерине јаан ајару эдерлер.

Тогузынчы бешјылдыктын баштапкы үч јылына совхозтор кыштуларда кажаандар ла малчылар јадар туралар тударына јаан ајару эткендер. Уйлардын 195 кажаанынан 68 кажаан типовый, анда 12,5 мун уй кыштап јат. Ол бастыра уйлардын 48 проценти. Торбоктор ло кунајындар кыштадарына типовый 16 кажаан, бозулардын 37 кажааны тудулган.

Чаргыдагы, Алтыгы-Оймондогы, Турачактагы ла Мультадагы совхозтордо уйлар өскүрер механизированный комплекстер төзөлгөн. Ол тоодо саар уйлар турар 4 комплекс, мал семиртер бир комплекс. Бу јылдын учына јетире база эки комплекс бүдер. Эликманарский совхозто саар уйлардын механизированный комплексин тудары башталган, ол 1974 јылда бүдер. Бу бешјылдыктын учына јетире база механизированный беш комплекс тудулар.

Койлордын типовый кажаанын тудары база кем јок өдүп јат. 1970 јылда совхозтордо койдын 10 кажааны тудулган болзо, јаңыс ла быјыл 41 кажаан тудулган. Јаңы кажаандардын көп сабазы јылу теплякту эдилип туру. Анчадала Эјегандагы, «Советский Алтай», Кырлыктагы, Улагандагы ла өскө дө совхозтордо койдын кажаанын тудары јакшы өдүп туру. Је Эликманардагы, Шебалиндеги, Чаргыдагы, Јабагандагы совхозтордо ло Көксуу-Оозы аймактын бастыра совхозторында бу јаан учурлу

керекке ајару эдилбейт. Олордо јаан ла болзо бир јылда койдын 1—2 кажааны тудулат. Онон улам бу хозјайстволор койлорды эрте јаскыда ла кышкыда тӧрӧдӧр эп-сӧмени тузаланарын кӧндӧктирип болбой турулар.

Кӧп саба хозјайстволордо малды квалификациязы јаан улус кичееп јат. Эмди совхозтордын кыштуларында 7300 малчы иштеп јат. Олордон 500-тен ажыра кижии орто ӱредӱлӱ, талортозы малчы болуп 10 јылдан ажыра иштейт. Јашӧскӱрим де фермаларда кӧп артат. Кӧп саба малчылар јылдын ла зооветӱредӱде ӱренип, экзамендер табыштырып, квалификациязын кӧдӧрип јат. 1973 јылда баштапкыкласный мастер-малчы деген квалификация 132 малчыга берилген. Экинчи классты 88 кижии алган.

Јай ла кӱс јакшы болгоны, азырал арбынду белетелгени быјыл малды јакшы кыштадарына, бешјылдыктын тӧртинчи јылынын пландарын ла молјуларын бӱдӱреринин тӧзӧлгӧзин саларына јарамыкту айалга тӧзӧгӧн. Совхозтордын башкараачы ишчилери, специалисттери ле малчылары, партийный организациялары бу јакшынак айалганы билгир тузаланарын тӧзӧӧр учурлу. Кыштуларда мал канча киреден турганын, оларды кем кичееп турганын база катап чокумдаар, бар азыралды корулаарын ла кымакайлаарын, кажаандарды јылулаарын тӧзӧӧр керек. Кажы ла турлудагы малды малчыларга акт ажыра табыштырар, олардын кажызына ла аңылу план-јакылтаны чокумдап берер керек. Јаан ајаруны анчадала азырал чыгымдаарын аайлу-башту эдип аларына эткени тузалу болор. Азыралды аңылу план ла рацион аайынча бескелеп чыгымдаар, азырал кымакайлаары учун тартыжуны кӱнӱн ле ӧткӱрери јаан учурлу.

Саламды, комургайлу ӧлӧнди ле агаштын бӱрин кертип, улдуктыра кайнадып, концентрат азырал кожуп, эмезе химический веществолор кожуп јарандырала тузаланарын тӧзӧгӧни кожулта продукция иштеп алар арга берер. Кажы ла фермада кормоцех ӱзӱк јок иштеерин јеткилдеер. Анда кату азырал јарандырганыла коштой,

дрожжолор ло закваскалар тузаланар, сүттин ордына чейдем белетеер керек.

Хозяйстволордо быјыл салам көп белетелген. Оны жарандыраарын төзөп алза, совхозтордын азыралы 100 мун тоннага арбындаар аргалу. Ол кышкыда да арбынду продукция иштеп аларына јаан камаанын јетирер.

Кажы ла кыштуда санитарный ээжилердин некелтелерин бүдүрерин төзөөр керек. Кажандардан өтөкти ырада тартып төгөр, кажаан жаантайын ару, кургак ла јылу болорын јеткилдеер, анчадала јелдеген ле төрөгөн уйлар туратан кажаанды тын кичеер керек.

Кышкыда бир де бозу коротпозы, олардын бескезин көптөн кожултары јаан учурлу задача болуп јат. Јаач ајаруны анчадала малданарга темдектеген бозуларга ла торбокторго эдер керек. Ненин учун дезе, келер јылдарда арбынду продукция иштеп алары ла садары су-кадык, укту ла јакшынак малду болгонынан камаанду.

Анчадала көп, койу ла ару сүт учун тартыжуны тыныдары јаан учурлу иш болуп јат. Ненин учун дезе, областта көп совхозтор сүт саарынын ла садарынын графигинен тын сондоп јат. Көп саба фермаларда сүттин койузын кемјири төзөлбөгөн. Сүтти документ јокко аткарып турган учуралдар бар. Бу једикпестерди јоголторын кичеери јаан учурлу. Кажы ла фермада сүт јуур, салар ла соодор јерлер эдип алар, изү суу ла көнөк-айак јунар јазалдар, самын, коларткыш ла өскө дө немелер болорын јеткилдеер керек. Иштеп турган улус амыраар јерлер эдип аларын база кичеер керек.

Кызыл толуктарды агит-массовый иштер, зооветүредүлер өткүрерине эптү эдип алары јаан учурлу. Анда иштин итогынын бюллетеньдерин иле јерге илип, социалистический мөрзјдин итогторын текши јарлаар, јуучыл листоктор ло «молниялар», стенгазеттер чыгарып, иштин озочыл ченемелдерин текши таркадарын ла тузаланарын јеткилдеер керек. Ол тужунда мөрөйлөр једимдү болор.

Совхозтордо 100 мунга шыдар кой кышкыда ла эрге

јаскыда тѳрѳѳр. Қажы ла кураанды коротпой, оорытпай ла уйадатпай телчидип алар задача туруп јат. Бу јаан учурлу керекке эмдештен ле белетенер, кем кажы койчыга болужатанын эмди ле ағылап койор, сакманщик болотон улусты ишке ўредип койоры јаан учурлу.

Кўндўлў малчылар! Малысты јакшы кыштадып, эзендеги пландарды бастыра кѳргўзўлер, аайынча бўдўрер айалга тѳзѳйли! Онызы бешјылдык пландарды ѳйинен озо бўдўрер арга берер.

М. ЦЫБИН.

КОММУНИСТТЕРДИ ПАРТИЙНЫЙ ЖАКЫЛТАЛАР АЖЫРА ВОСПИТЫВАТЬ ЭДЕРИ

Ченемел өткүрер Горно-Алтайский агашкомбинаттын кичү комплексный бригадазынын ижин коммунист Терентьев Василий Петрович башкарып туру. Бу кижини Лениннин ордениле кайралдаткан, КПСС-тин Турачактагы райкомынын члени, ишкүчиле жаткандардын депутаттарынын краевой Совединин депутаты. Ол бойынын коллективинде сүрекей тоомжулу болгонын туура жерден келген кажы ла кижини көрүп жат. Улус ого түнгей болорго күүнзеп, онон үренип турат. Коммунист В. П. Терентьев андый жаан тоомжуга иштегекей, жакшынак кылык-жанду ла кичеегекей болгонынан улам жеткен. Иште ле жүрүмдө жозокту болорын ол бойынын партийный каруулу кереги деп көрүп туру.

КПСС-тин Турачактагы райкомында жаңы партийный билетти бастыра коммунисттерден озо алып тура, ол мында айткан: «Бис, агашкомбинаттын коммунисттери, тогузынчы бешжылдыктын үчинчи эн каруулу жылынын социалистический молжуларын кыйалта жок бүдүрерис». Бу кижинин «айткан сөзи — аткан ок» болгонын бригаданын керектери жарт көргүзүп туру. Бригада быжыл үч кварталдын планын 126 процентке бүдүргөн. Коммунист Терентьев дезе 1974 жылдын март айынын чодына иштеп туру.

Тоомжузы жаан, улуска килеңкей ле жалакай, общественный керекке беринген кижини, Василий Петровичти, цеховой партийный организациянын качызы эдип туткандар. Бу да бүдүмжини ол ак-чек бүдүрүп туру.

Бистин областьтын өскө дө предприятиелеринде, совхозторында, колхозторында андый коммунисттер ас эмес.

Коммунисттердин общественный ла политический эрчими тынып, олорло коштой иштеп турган улустың неме керек-сибейтени јок болорын кичеери база тынып туру. Ого партийный документтер солыырына белетениш јаан ка-маанын јетирген. Ненин учун дезе, бу иш партияның члендеринин эрчимин ле дисциплиназын көдүрери-ле, коммунистический строителство олордын баштаачы учурын тыгыдарыла колбулу өткөн.

КПСС-тин Төс Комитединин майский (1972 жыл) Пленумы баштамы партийный организациялардын эрчи-мин партийный јакылталар ажыра көдүрер јаан учурлу эп-сүме деп көргөн. Онын партийный документтер солыы-ры јанынан јөбинде мынайда айдылган: «КПСС-тин Програмазынын ла Уставынын некелтелерин бастыра коммунисттер бүдүрерин, олар производстводо ло об-щественно-политический жүрүмде баштаачы учурын ке-ректе бүдүрерин, партийный јакылталарды ак-чек бүдү-рерин партийный организациялар јеткилдеер учурлу».

Горком, райкомдор ло баштамы партийный организа-циялар партдокументтер солыырына белетенип ле бу иш-ти өткүрип тура, организационный иштердин кеберлерин јарандырганыла коштой, партийный јакылталардын практикасын јарандыраын кичееп турулар. Бу сурак-тарды райкомдордын ла горкомнын бюролорында, баш-тамы партийный организациялардын јуундарында шүүш-килейт.

Темдектезе, КПСС-тин Горно-Алтайский горкомынын бюрозынын заседаниелеринин бирүзинде калаш быжы-рар заводтын баштамы партийный организациясында бойынын ла бийиктей турган партийный органдардын јөптөрин канайда бүдүрип турганын, анайда ок бу орга-низацияда коммунисттерге партийный јакылта берип тур-ганынын практикасын шүүп көргөндөр.

Бу сурактарды Көксуу-Оозы аймакта Мультадагы совхозтын баштамы партийный организациясы өйлү-өй-инде шүүп көрүп јат. Партийный јакылтаны бүдүргени

керегинде коммунисттинг отчедын угар тужунда оны бастыра јанынан шўўп кўрўп, коммунист ишти канайда бўдўргенин темдектейт.

Кош-Агаш аймактын партийный организацияларында бу јанынан бир кезек иштер ўдўп јат. Олор партийный документтер солыырына белетенер ле оны ўткўрер ўйдўкажы ла коммунистле билгир иштеп јат. Партийный јакылтазы јок эмезе оны јакшы бўдўрбей турган коммунисттерди чокум учетке алгылайт. Андый улус аймактын партийный организациязында 145 кижиге једип туру. 1972 јылдын июль айынан бери бу ўйгў јетире олорло воспитательный јаан иштер ўткўрилип јат. Олордын кўп сабазыла партиянын райкомынын ла баштамы партийный организациялардын качылары ағылу куучындар ўткўргендер.

Кўп саба коммунисттер куучындашканынын учурын чике билип, бойынын једикпезин критический кўрўп, бойларынын каруулу ижин ле общественный јакылталарды бўдўрерин кезем јарандыргандар. Андый коммунисттердин тоозында Кумаров Мурат, Қожабаев Аскер, Бада-нов Макадьян ла ўскўзи де.

Јаан куучындашта болгон коммунисттерден производвонын озочылдарынын ла эрчимдў общественниктердин тоозына кожулгандары кўп. Ол тоодо Қажикенов Нургазаир, Бегинбеков Қыйнаубай, Тадыров Жуман, Казанцев Александр.

Јуундар јилбўлў ле эрчимдў ўдўр, коммунисттердин бастыразы анда туружар боло берген. Оны ўткўн отчетно-выборный партийный јуундар јарт кўргўсти. Андый јуундар ўткўн 8 парторганизацияда коммунисттер 100 процент турушкан, олордын 58 проценти куучын айткан.

Коммунисттердин ле башкараачы ишчилердин отчетторын угары, бойлары ла ўрўги турган органдар чыгарган јўптўрди бўдўргенинин информациязын угары кўптўп туру.

Темдектезе, СССР-дин 50 јылдыгынын адыла адал-

ган колхозтын парторганизациясында 57 коммунист учетто туруп јат, олордон 33 кижиле мал ижинде иштеп туру, 46 коммунист партийный јакылталу. 1972 јылда јүк ле эки коммунист социалистический молјузын бүдүрип болбогон. Иштин дисциплиназын бузатаны чик јок астаган, партийный кезедү алган бир де коммунист јок.

Областын партийный организациялары пландар тургузар тужунда тӱс ајаруны партийный јуундардын воспитательный учурын кӱдүрерине, коммунисттер КПСС-тин Уставынын, партийный јүрүмнин нормаларынын некелтелерин бүдүрип турганын ла партийный јакылталардын практикасын јарандырар иштерди шиндеерин тыгыдарына эдилеп јат.

Партийный документтерди солыыры башталар тужунда областын партийный организацияларында 7471 коммунист јаантайын ла удурумга бүдүрер партийный јакылталу болгон, ол бастыра коммунисттердин 85 проценти болуп јат. 1973 јылда баштапкы августта ол тоо 8275 кижиге јеткен, эмезе коммунисттердин 92 проценти партийный јакылталу болгон.

Партийный јакылталарды үлештиреринин практиказы јанынан партиянын обкомынын, райкомдорынын качыларыла, бӱлүктеринин заведующийлериле ӱткүрип турган семинарларда чокум куучындар болуп турат. Коммунисттердин ийделерин ле эпчилдерин билгир тузаланып, кажы ла коммунистти производствонин резервтерин табарына ла пландарды ӱйинен озо бүдүрерине билгир кӱдүрип турган парторганизациялардын башкараачы ишчилери ченемелдерин куучындайт.

Оныла коштой кӱп партийный организацияларда партийный јакылталарды үлештирери јанынан сүрекеј јаан једикпестер бар. Коммунисттерле танынан ӱткүрген куучындардан, Уставтын некелтелерин бүдүрип турганы керегинде олардын отчетторын укканынан једикпестер база коскорылат. Андый једикпестердин бирүзи бир кезек парторганизацияларда партийный јакылталарды үлеш-

тирерин аайлу-башту эдип аларын кичеебей турганында болуп јат. Облисполкомнын УВД-зынын охрана деп бӧлӱгиндеги, облсовпрофтогы, бӧс согор фабрикадагы, Улагандагы, Шебалиндеги, Јолодогы совхозтордогы партийный организацияларда кезик коммунисттерге 3—4 партийный јакылтадан бир уунда берип турган учуралдар бар. Оныла коштой, ол ок организацияларда кезик коммунисттерде јакылта чек јок.

Партийный документтер солыырына белетенип ле бу ишти ӧткӱрип турган партийный организациялар партийный јакылталарды чике ӱлештирерине јаан ајару эдер учурлу.

Партийный јакылтаны ӱлештирерин аайлу-башту эдип алганы качан да болзо тузалузын практика кӧргӱзип јат. Ӗйинен ӧткӱре кӧп јакылталу иштейтени астаганынан улам партийный јакылтаны бӱдӱреринин чын-дыйы бийиктеп, јакылталар бӱдӱреринде коммунисттер кӧптӧн туружар аргалу болуп туру.

Коллективтин ижин тӧзӧӧри творческий ле јӱрӱмдик керек болуп јат. Ол улусты јакшы билерин, кажы кижикандый ишти јакшы бӱдӱрер аргалузын, онын ӱредӱзин ле ченемелин чотко аларын некеп туру. Бу јанынан партийный группалардын аргазы јаан.

Партийный комитеттер коммунисттерди общественный ишке эрчимдӱ тартып аларынын практикасын теренжиде билип алар учурлу. Бойынын тӧс ајарузын производствонин, бастыра участкторында партийный группалар тӧзӧӧрине, анда бӱдӱретен иштерди ӱлештирерин аайлу-башту эдип аларын јаантайын шӱӱжерине эдер керек. Оны шӱӱжер тужунда парткомдордын, партийный бюро-лордын, райкомдордын ла горкомнын бюролорынын члендери турушканы сӱрекей тузалу болор. Анда једик-пестерди критикалаар, оны јоголторын јеткилдеер шӱӱл-телер эдер керек.

Партийный группалар кажы ла коммунист организа-циянын ижинде эрчимдӱ туружарын, оларды партийный

јуундар белетееринде туружарына тартып аларын, общественный ишке таскадарын јеткилдеер учурлу.

Партийный јакылталар үлештирер тужунда коммунисттин ченемелин, билерин, анайда ок күүнзегенин ајаруга алар, је тös ајару парторганизациязынын јилбүзине эдилер учурлу. Онын учун парткомитеттин эмезе бюронын задачазы јакылтанын учурын кажы ла коммунистке јартаары, оны бүдүрерине оморды јилбиркедери ле бүдүрерине јарамыкту ајалга тösöри, керек болгон тужунда болуш та јетирери болуп јат. Бастыра јакылталар партийный јуундарда, партгруппалардын, бюромордын ла парткомдордын заседаниелеринде јöптöлör учурлу.

Анчадала јиит коммунисттерге анылу ајару эдер керек. Қалганчы öйлördö кезик партийный организациялар јашöскүримди воспитывать эдерине ајарузын ујададын ийгендер. Омор јашöскүрим общественный ишке канайда туружар аргалузын керекке албай јадылар.

Јиит коммунисттерле иштейтениндеги једикпестерди јоголторына партиянын райкомдоры, баштамы партийный организациялар бистин партиянын ижинде јуулган эп-сүмелерди ле аргаларды тузаланар учурлу. Ол јуундар öткүрери, јиит коммунисттердин тематический вечерлерин öткүрери ле öскö дö иштер болуп јат. Јиит коммунисттерди јуундарда шүүжетен сурактарды белетеерине элбеде тартып алар керек. Партийный организациялардын ижинде туружып турганы керегинде јиит коммунисттердин отчетторын угарын, оморго јаан каруулу партийный јакылталар берерин, ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын Советтеринин, профсоюзтардын, комсомолдын, албатынын шинжүзинин группаларынын ла постторынын иштерине элбеде тартып аларын практиковать эдер керек.

Коммунисттердин эрчимин көдүрер эп-сүмелерди ле эп-аргаларды элбеде тузаланып, областьтын партийный организациялары КПСС-тин XXIV съездинин некелтелериле башкарынат: партия неме керексибейтенин ле јал-

жыр болотонун жаратпай жат; сен коммунист болзот, партиянын ак-чек санаалу ла эрчимдү жуучылы болоры — сенин каруулу керегин.

Тузалу общественно-политический иш партиянын кажы ла членинин туура салбас кереги болорун жеткилдее-рине биске чылаазыны жок иштеерге келижип туру. Партийный организациялар партиянын XXIV съездинин жөн-төрүн бүдүрерине коллективтерди көдүреринде коммунисттердин учурын бийиктедер иштерди мынан ары ты-ныда өткүргөн шылтузында беш жылдыктын үчинчи эг каруулу жылынын план-жакылталарын ла социалистиче-ский молжуларын өйинен озо бүдүрерин жеткилдеер учурлу.

Г. ЕМЕЛЬЯНОВ.

МАЛЧЫЛАРДЫҢ МӨРӨЙИ

Бистинг колхоз мал өскүрери жанынан бийик өзүмдү хозяйстволордын тоозына кирет. Тургуза өйдө бисте 25 мунг кой ло эчки, 4 мунга шыдар сарлык, 500 ат ла 130 төө бар.

Жай күйгек кыш дезе соок ло карлу турганынан улам, бистинг колхозтын малчыларына өткөн 1972 жыл эн уур ла күч жылдардын бирүзи болгон. Же андый да болгон болзо, колхозчылар Төрөлине журтхозяйственный продукцияны көптөнг берерине бастыра ийде-күчтерин ууландыргандар.

Колхозтын партийный организациязы өдүп турган 1973 журтхозяйственный жылга белетенерин 1972 жылдын учында баштаган.

КПСС-тинг Төс Комитедининг, СССР-динг Министрлеринин Соведининг, ВЦСПС-тинг ле ВЛКСМ-нинг Төс Комитедининг «1973 жылда ашты ла јер ижининг өскө дө продукталарын иштеп аларын ла белетеерин көптөдөри учун журт хозяйствонун ишчилерининг Бастырасоюзный социалистический мөрөйин элбедери керегинде» јөби колхозчыларды иштинг јангы эрчимине көдүрген. Бу јөпти ле оног чыгып турган чокум задачаларды колхозтын ишчилери партбюродо, партийный јуунда, колхозтын правлениезинде шүүп көргөндөр. Ол керегинде куучындар партгруппаларда, фермаларда, малчылардын јуундарында өткөн. Ол ок керегинде чокум куучынды улусла лекторлор, пропагандисттер, политинформаторлор, агитаторлор өткүрип јадылар.

Колхозтын коммунисттери партия тургуза өйдө јакшы төзөлгөн социалистический мөрөйгө кандый учур је-

тирип турганын, кандый задачалар бүдүрерге керектүзүн жарт билип жадылар. Партбюро идеологический активти социалистический мөрөй жанынан КПСС-тин XXIV съездинде берилген жакылталарды, Л. И. Брежневтин «СССР Союзынын беженжылдыгы керегинде» докладында айдылган ээжилерди, КПСС-тин Төс Комитединин декабрьский Пленумынын, СССР-дин Верховный Советинин бежинчи сессиязынын жөптөрүн чокум жартаарына ууландырган. Колхозто организаторский ле политический иш элбеде өткүрилет.

Жаңы некелтелерле колбой колхозтын ишчилери 1973 жылга бийиктеткен молжу алгандар. Онын төс амадузы — 1972 жылда жетире бүтпеген иштерди быжыл бүдүрүп, беш-жылдыктын эн жаан учурлу — үчинчи жылында продукцияны эдип чыгарарын кезем көптөдөрине једип алары болуу јат. Жартап айтса, колхозтын алган молжулары мындый: государственного 3640 центнер эт, 586 центнер түк ле таакы садар. Мынызы планда темдектелгенинен ле 1972 жылда сатканынан чик јок көп.

Январь айда КПСС-тин XXI съездинин адыла адалган колхозтын коллективиле мөрөйлөжөр договор тургусканыс. Эки колхозтын мөрөйинин төс амадузы бастыра жаңы ла озочыл ченемелди тузаланганы ажыра 1973 жылда чыгымдарды астадып продукцияны дезе көптөн берерине једип алары болгон.

Колхозтордын делегациялары бой-бойына кажы ла квартал сайын жүрүжедилер.

Мөрөйдин јенүлү өдөри элден ле озо массово-политический иш јакшы тззөлгөнинеҥ камаанду. Иштеги ле политический бийик көдүрингине, социалистический мөрөйдө бастыра албаты туружарын шак ла массово-политический иш јеткилдеер учурлу. Идеологический иштин активисттери улуска јуук болорына, олордын керексигенин, некелтелерин јакшы билип турарын, олорды ак-чек санаалу эдип, планы ла алган молжуларын бүдүрери учун каруулу болор эдип турумкай воспитывать эдерине јет-

килдеерине партбюро коммунисттердин аярузын ууландырган да, эмди де ууландырат.

Бис мөрөйди чокум ла једимдү эдип төзөөрин төс ајаруда тудуп јадыс. Анчадала јаан ајаруны мөрөйдin ээжилерин тургузарына эдип јадыс. Социалистический молјуларды мөрөйлөжип тургандар бойлоры сананып, чотоп чокумдаарын јеткилдеери сүреен јаан учурлу. Мөрөйдin јенүчилдерин моральный јанынан јилбиркедеринин учуры база да јаан. Мөрөйдin итогторын көрөр тујунда јенү алгандарга күндүлү грамоталар, дипломдор, улалып јүрер вымпелдер ле флажоктор берип јадыс. Эң јакшынак једимдерге једип алгандардын ады-јолы күндүлү книгага бичилет. Төс фермада озочылдарга учурлалган кызыл флагтар көдүрилет, ологго быјанду сөс айдылат. Бастыра бу иштерди јанду ла эмес, көдүринилү, јыргалду айалгада өткүрерине јаан ајару эдилет. Амыры јоктон иштеп турган улусты торжественный айалгада мактап көдүргени ологды онон артык иштеерине оморкодору бистин кажыбыска ла јарт.

Онын учун колхозтын партбюрозы ла правлениези бойлорынын молјуларын бүдүрген озочылдарга, ологдын билелеринин члендерине уткуулду письмо ийип јат. Койчылардын ортодо өткөн мөрөйдin итогы ай сайын көрүлет. Колхоз Бастырасоюзный социалистический мөрөйдin итогы аайынча райондо экинчи јер алган.

1973 јылдын 9 айынын туркунына колхоз бастыра пландарын ажыра — этти садарын 150 процентке, түкти 120, таакыны 114 процентке бүдүрген.

Өткөн тогус айдын итогы аайынча колхоз областьта баштапкы јер алган. Онын учун бу хозяйствого КПСС-тин обкомынын, облисполкомнын ла облсовпрофтын улалып јүрер Кызыл Маанызы, анайда ок КПСС-тин Кош-Агаштагы райкомынын ла райисполкомнын улалып јүрер Кызыл Маанызы берилген. Колхозтын комсомолынын комитеди социалистический мөрөйдө јенү алганы учун ВЛКСМ-нин Төс Комитединин вымпелиле кай-

ралдаткан. Бу керекте колхозтын партийный организа-
циязынын бастыра коммунисттеринин ле колхозчылары-
нын јетирген јаан учурын темдектеер керек. Ненин учун
дезе, бир де кижии бу јаан учурлу керектин тууразында
турбаган.

Өткөн жылдын кыжы кату да болгон болзо, бир кезек
койчылар иште бийик једимдерге једип алган.

Койчы Тебекова Кыдат колында турган малын 100
процентке корып, кажы ла 100 койдон 103 курааннан ла
уулактан алып, кажы ла эчкиден 629 граммнан таакы
тарап, бир койдон 3 килограмм 430 граммнан тук кайчы-
лап алган. Бу јозокту иштү койчыга Социалистический
Иштин Геройынын бийик ат-нерези адалган.

Малчы Е. Тадыров малын 100 процентке корып, ка-
жы ла 100 эне уйдан 99 бозудан алган. Ол «Знак Почета»
орденле кайралдаткан.

Койчы Саблаков Исаак малды јакшы кыштадары ја-
нынан алган молјузын ак-чек бүдүрген. Ол кичееп турган
койлорын 100 процентке корып, 100 койдон 100 кураан-
нан телчидип, кажы ла койдон 3083 граммнан тук кай-
чылап алган. Бойынын ат-нерелү ижи учун нөкөр И. Д.
Саблаков «За трудовое отличие» медальла кайралдат-
кан.

«За трудовую доблесть» медальла кайралдаткан кой-
чы Е. Тадырова кыштын кату өйлөринен койлорын јенү-
лү чыгарган.

Ада-Төрөл учун Улу јуунын туружаачызы, койчы
М. Челчушев койлорынан бир де чыгым чыгарбай, кажы
ла эчкиден 600 граммнан таакы тарап, кажы ла
койдон 2600 граммнан тук кайчылап алган. Производст-
вонын 12 озочылы ВЛКСМ-нин Төс Комитединин ле
СССР-дин Министрлеринин Совединин «1973 жылдагы
мөрөйдин јенүчили» деп знактарла кайралдаткандар.
Мөрөйдө јенү алган койчы И. Е. Енчиновко райисполком
очередь јогынан мотоцикл берген.

Бисте эн артык једимдерге једип алгандарды матери-

альный јанынан јилбиркедетени керегинде мөрөйдиг ээжилеринде чокум айдылган.

Қолхозто мөрөйдиг итогы ай сайын көрүлип јат. Айдын учында јенү алган малчыга эмезе койчыга колхозтын партбюрозынын ла правлениезинин вымпели берилет. Мындый кайралды партбюронын качызы эмезе члени бригаданын јуунында берип јат. Текши колхозтын газединин очередной номеринде озочыл койчынын ижи керегинде айдылат эмезе онын једимдерине учурлалган флаг көдүрилет.

Бистин хозяйство быјыл 8 мунг центнер кату азырал белетеп алган. Мынызы, өткөн јылдагызына көрө, 2,5 капка көп. Мындый једим элден ле озо колхозтын правлениези јерди чике тuzаланган шылтузында келген. Азырал белетеер планы бүдүргенинде азырал белетеечилердин ортодо ишти ле социалистический мөрөйдиг чике тззөгони база да јаан учурлу. Азырал белетеечилердин бригадалары бой-бойларыла мөрсйлөшкөндөр. Олордын ижинин итогторы күнүн сайын көрүлип турган. Социалистический мөрөйдө јенү алгандарга күндүлү грамоталар, акчала сый, баалу сыйлар берилген. Мөрсйдө јенүни комсомольско-јашөскүримнин звенозы (звеноводы групп-комсорг Е. Абулова), И. Сабиннин звенозы ла партбюронын члени И. Тугашева башкарган үй улустын бригадазы алгандар.

Улусты эрчимдү ишке оморкодоруна өткүрилип турган јилбүлү иштердин бирүзи мал ижинин озочылдарын күндүлү уткуйтаны болуп јат. Бу ишти бис квартал сайын тос фермада эмезе бригадаларда байрам аайлу өткүрип јадыс.

Андый күндерде өткүрилген јуундарда јагыс ла јакшы иштүлер макталып турган эмес, је анайда ок коомой иштегендерге кезем некелте эдилет.

Малчылардын ижи једимдү болорын бис өскө дө эп-аргаларга јөмөп јадыс. Койчыларга јаантайын барып јүрери, керектү сурактардын аайына түрген чыгары, јү-

зүн-башка темаларга беседалар өткүрери бисте јанжыга берген. Бу мындый иштерди өткүргени јакшынак камаанын јетирет.

Коммунистический иш учун движениеге ајару чылаазыны јоктон јетирилет. Бисте 30 ажыра кижии коммунистический иштин мергендүчилери ле 40 шыдар кижии бу бийик ат-нерени ададары учун тартыжып јат.

Колхозтын партбюрозы ла правлениези турлулардагы малчылардын культурно-бытовой јадын-јүрүмине јаан килемјии јетирет. Кажы ла өзөктө кызыл толуктар кееркеде јазалган. Бастыра койчылар јакшынак эки кыпту тураларда јаткылайт.

Бир кезек турлуларда мылча тудулган. Автолавкалар үзүк јоктон иштегилейт, малчылардын су-кадыгын корыйтан јортып јүрер медишчилер де бар.

Эмди малчылардын алдында турган јаан учурлу задача — малды кыштуга бастыра јанынан көрүмјилү белетеп алары. Қажаандарды ла тепляктарды ремонттоору учына чыгып браат. Мал јай өйинде канайда семиртилгенин шиндеер иш база да божоп браады. Бу ишти аңылу комиссиялар өткүрип јадылар. Андый комиссияларды специалисттер, колхозтын партбюрозынын ла правлениезинин члендери башкарат. Јаскыда кажы ла койчы ла малчы јайгы одорго чыгар тужунда малды јакшы семиртип алары јанынан бийик молју алгандар. Эмди бу сурак аайынча эдилген итогтор колхозтын партбюрозында ла правлениезинде көрүлер.

Социалистический мөрөй канайда өдүп турганы бастыра улуска јарлу болорына база да јаан ајару эдилет. Бу иш стенной газет, јуучыл листоктор, молниялар, агитаторлордын ла политинформаторлордын чындык сөстөри ажыра өткүрилет.

Бисте эн артык политинформаторлордын тоозына колхозтын председателинин заместители С. С. Саблаков, колхозчы И. И. Туташева, колхозтын председатели М. А. Масканов, врачтар А. Зиянуров ло З. Зиянурова, ферма-

нын заведующийи С. Тибикинов ло өскөлөри де кирип турулар. Эң артык агитаторлорго ВЛКСМ-нин комитетинин качызы В. Тадыров, ферманын заведующийи С. Тадыров, койчы, краевой Советтин депутады Е. Тадырова, койчы Е. Атулова ла өскөлөри де келижет.

Социалистический мөрөйдө мындый малчылар јенү алгандар: Социалистический Иштин Геройы К. Тебекова, И. Саблаков, Е. Тадыров, Ы. Тадыров, М. Чунов, М. Суразов, И. Енчинов, Е. Тадырова, М. Челчушев ле көп өскөлөри де.

Хозяйстводо бастыразы 83 озочыл малчы тоололот.

Колхозтын правлениези ле партийный организациязы социалистический мөрөй эрчимдү ле чокум өдөрине керектү бастыра иштерди өткүрип јадылар.

Тургуза өйдө колхозтын коллективи тогузынчы беш-јылдыктын үчинчи јылын мергендү ишле божодорына, планга үзеери 300 центнер эт табыштырарына, бешјылдыктын јакылтазын 1975 јылдын 7 ноябринде бүдүрерине районнын ишчилерине кычыру эткен.

Колхозчылар алган молјуларын жүрүмде јенүлү бүдүрип саларында бир де аланзу јок.

В. ЧЕКОНОВ,

Кош-Агаш аймакта «Кызыл Мааны» колхозтын партбюрозынын качызы.

ЛЕНИННИНГ ТРАДИЦИЯЛАРЫЛА

Бис албатынын бүгүнгү жадын-жүрүминде газет-журналдар, радио ло телевидение кыйалта жоктон керектүү духовный некелтези болуп турган өйдө журтап жадыс. Эмдиги өйдө омор улустын көрүм-шүүлтезине жаан салтар жетирер идеологический ийде-күчтердин бирүзи болуп жат

Советский газет-журналдар — бистин албатынын бойынын күүн-табыла төзөлгөн органдар, омор албатынын жылбүзине болуп иштеп жат. Бистин газет-журналдарынын албатыга жуук болгоны мындый темдектер ажыра көрүлет: баштапкызында, омор ишкүчиле жаткандардын жылбүүлери учун турумкай туружып, омордын жылбүүлерин ле некелтелерин жүрүмде бүдүрери жанынан жана баспай тартыжып турганы; экинчизинде, оморды албаты-жоннын турушканынын аргазыла чыгарып жатканы. Газет-журналдардын төзөлгөзи Лениннин тургускан коммунистический партийнозы болуп жат. Онызын миллиондор тоолу албаты газет-журналдарга жөмөлтө эдип турганы керелеп жат.

В. И. Ленин Совет жаннын баштапкы ла жылдарынан ала бистин газет-журналдарыс ишкүчиле жаткандарла жуук колбулу болорына тын ажару эдип, элбек жонды газеттин ижине тартып аларын кичееп, газеттерде кычыраачылардын жарлалган письмолорын баалап туратан.

Лениннин жакарулары Коммунистический партиянын жагы аяалгага келиштире жарадып алган жөптөринде чокум өзүм алынган. Печатьтын ижи качан да болзо ишкүчиле жаткандардын жөмөлтөзиле төзөлөр учурлу деген ленинский традицияны кыйа баспай бүдүрери ле социалистический строительстводо оны элбедери керегинде

традицияны көндүктирери КПСС-тин Төс Комитединин аярузында болгон до, болуп та јат.

1923 јылда, ноябрь айда, Москвада ишмекчи корреспонденттердин баштапкы Бастырасоюзный јууны өткөн. Оны «Правда» газет јууп өткүрген. Бу керек рабселькорлордын ижин оноң ары көндүктиреринде јаан учурлу болгон. Онын да кийинде корреспонденттердин јуундары көп катап өткүрилген, је мынызы эн ле баштапкы јуун болгон. Ол баштапкы јуун өткөнinin 50 јылдыгы быјыл темдектелип јат. Јуун ноябрь айдын 16 числозынан ала 20 числого јетире өткөн. Јуунда јаан учурлу сурактар шүүжилген. Је олордын эн ле јаан учурлузы рабкорлорды ишке тартып аларынын эп-аргалары болгон. Бу сурак аайынча докладты «Правда» газеттин качызы Мария Ильинична Ульянова эткен.

Јуунда эдилген шүүлтелер газеттердин элбек јонло колбуларын тыныдар арга берген. Ол шүүлтелерди партиянын Төс Комитеди јараткан. Ишмекчи ле јурт корреспонденттердин ижин партия улай ла јөмөп, ого ајару эдип турганынын шылтузында олор социализмди ле коммунизмди бүдүреринде партиянын јаан ийде-күчтү болушчылары боло берген.

Бистин партиянын Төс Комитеди советский прессанын ижине, редакциялар ишмекчи ле јурт корреспонденттерле јуук колбулу болорына ајаруны эткен де, эдип те јат. Бу сурактар аайынча көп јөптөр чыгарылган. Бу ла јуукта КПСС-тин Төс Комитеди «Рабкорлордын баштапкы Бастырасоюзный јуунынын 50 јылдыгы керегинде» анылу јөп чыгарды. Ол јөптө ишмекчи ле јурт корреспонденттердин ижи 50 јылдын туркунына организационный јанынан тыныган, јаан общественно-политический ийде-күч боло берген деп темдектелген.

Чындап та айтса, ишмекчи ле јурт корреспонденттер бистин газеттеристин ижинде тың ийде-күч болуп јат. Эмди печатьтын ижинде алты миллионго шыдар озочыл ишмекчилер, колхозчылар, интеллигенция туружат.

Озочыл ченемелди билгир пропагандировать эдеринде, мөрөйдин чокум сурактарын, технический өзүмди, хозяйствоны башкараарынын эп-сүмелерин терен көргүзөринде производствонун озочылдары, специалисттер, хозяйствонный, партийный ла советский ишчилер турушпаган тушта јаныс ла газеттин ишчилеринин чыдалы јетпес.

Је керек јаныс ла ишмекчи ле јурт корреспонденттердин тоозы кожулып турганында эмес. Олордын тоозына кирип турган улус өскөргөн, ченемелдери элбеген, культурно-технический ле политический кеми бийиктеген. Бүгүнгү корреспондент — ол үредүлү, культуразы бийик, бойынын ижин јакшы билер кижилер. Онын шылтузында андый улустын газет-журналдарда бичигени терен шүүлтелү, литературный јанынан бийик чындыйлу болуп турганы јарт.

Кажы ла газеттин ижинде эмди общественный баштанкайла јүстөр ле мундар тоолу заводтордын ла фабрикалардын, колхозтордын ла совхозтордын, учреждениелердин ле стройкалардын ишчилери туружат. Ол улус газеттин ижинде туружып јатканын коммунизмнин улу керегине јетирип турган јөмөлтөзи деп көрүп јадылар. Олор бичип те билер, бичиирге моральный праволу да улус. Ненин учун дезе, бу улус јүрүмде, иште озочылдар, бастыра эл-јонго јакшынак јозок көргүзип јадылар.

Бистин «Звезда Алтая» ла «Алтайдын Чолмоны» да газеттердин ижинде туружып турган андый улустын тоозы ас эмес. Кош-Агаш аймакта «40 лет Октября» колхозто јуртап јаткан Мундусов Иженердин бичиген материалдары областной газеттерде он јылдан ажыра јарлалып келди. Ол Көкөрү јурттагы солундарды, өдүп турган иштерди областной газеттердин кычыраачыларына јетирерге амадайт. Иженер төрөл колхозынын озочыл малчыларынын ченемели, культуранын јурттагы учреждениелеринин ижи, коммунисттердин ле комсомолдордын үредүзи керегинде бичийт, јалјыр улусты критикалап, једикпес-тутактарды иле-јартына чыгарат.

Газеттердин ижинде көп жылдарга улай Кенигеги совхозтын старший койчызы Василий Николаевич Чендеков туружып келди. Ол кожо иштеп турган нөкөрлөри керегинде бичийт, кой өскүрериндеги једикпес-туттактарды критикалайт.

Кычыраачылар Кан-Оозы аймакта үредүчи Эльвира Геннадьевна Большакованын бичиген корреспонденцияларын јилбиркеп кычыргылайт. Ол производствонун озочылдары, бистин мактулу јашөскүримис керегинде зарисовкалар, очерктер бичийт.

Газеттердин ижинде эрчимдү туружып тургандардын тоозында Маймадагы моторлор ремонттор заводтын партбюрозынын качызы Мария Николаевна Карпованы, Кенигеги јурт Советтин председатели Сергей Николаевич Вилисовты, Кызыл-Өзөктөги совхозтын ишмекчизи Мария Егоровна Сокеринаны ла көп өскөзин де адаарга јараар.

Ишмекчи ле јурт корреспонденттер болуп узак жылдарга иштеп келген ветерандарды анылап темдектеер керек. Олордын тоозында: эмди пенсиядагы Михаил Георгиевич Побегаев, Валентина Михайловна Любушкина, Илларион Максимович Русин ле өскөлөри де. Бу энтузиасттар ондор јылдардын туркунына корреспонденциялар бичип, газеттердин редакцияларыла колбуларын токтотпой турулар. Олордын ады-јолдорын бу да күндердеги чыгып турган газеттерден улай ла кычырарыгар.

Областной газеттердин ишмекчи ле јурт корреспонденттеринин тоозы улай ла көптөп јат. Редакциялар бойынын штатный эмес корреспонденттерине болуш јетирерине кичеенип јат. Бис улай ла ишмекчи ле јурт корреспонденттердин областной семинарларын өткүрип, ололо бичижип, шүүлтелеристи угужып, чокум јакылта берип јадыс. Мындый иштер газеттин штатный да, штатный эмес те ишчилерине јаан тузалу болуп јат.

Бистин штатный эмес авторларыстын эрчимдү ижин редакцияларга келип турган письмолордын тоозы кере-

легилейт. Јербойындагы корреспонденттер јогынан газеттерге јылдын ла ишмекчи ле јурт корреспонденттерден, кычыраачылардан он бир мунга шыдар писъмолор келет. Олордын 70 процентке јуугы газеттерде јарлалып јат.

Ишмекчи ле јурт корреспонденттер областын ончо јерлеринде бар. Олор бүгүнги иш ле јүрүм керегинде башка-башка темалар аайынча бичип, солундарды јетиргилейт. Јербойындагы корреспонденттер јогынан газеттин бир де номери чыкпайт. Олор областной газеттер канча ла кирези солун, јилбүлү, өдүнгилү болорына јөмөлтөзин јетиргилейт.

Печатьтын активисттеринин өткүрип турган иштери сүрекей јаан. Је бистин мынан ары бүдүретен иштерис база да элбек. Шак онын учун ишмекчи ле јурт корреспонденттердин тös ајарузы КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин бүдүрер тартыжуга ууландырылар учурлу. Озо-чыл ченемелди элбеде, чокум көргүзер керек. Оныла коштой бүдүретен задачаларга ајаруны тыгыдар, једикпес-тутактарды јоголтор эп-аргаларды табарын кичеер керек.

Ишмекчи ле јурт корреспонденттер — газеттердин, радионин, телевидениенин редакцияларына общественный производствонин, социалистический јадын-јүрүмнин башка-башка сурактарын јартаарга күүнзеген улус. Олор кей макка болуп иштеп турган эмес, коммунистический строителъствонин задачаларын бүдүрерине јөмөлтсө эдерге, кандый ла тузалу керекти элбеде таркадарына, једикпес-тутактарды түрген јоголторына амадап јадылар.

А. ЧЕПРАСОВ.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ЛЕ БУРЖУАЗНЫЙ ИДЕОЛОГИЯЛАР ОРТОДО ТАРТЫЖУНЫНГ ЛЕНИНСКИЙ ЭЭЖИЛЕРИ

КПСС-тин Төс Комитедининг Генеральный качызы нөкөр Л. И. Брежнев СССР-динг 50 жылдыгына учурлаган докладында бистин партиянын өткүрип турган политика-зы керегинде айдып тура, мынайда темдектеген: «Эки системанын — капиталистический ле социалистический идеологияда тартыжузы онон ары өдөр. Андый болоры жолду. Ненин учун дезе, социализмнин ле капитализмнин көрүм-шүүлтелери, классовый амадулары качан да жарашпас ла жөпсинишпес».

Эмдиги өйдө идеологический тартыжу курчып турганын бис жүрүмнөң көрүп турус. Онын төс шылтагы эмдиги өйдөги — капитализмнөң социализмге көчөр өйдөги телекейлик исторический өзүмнин агылу башказында болуп жат.

«Кем кемди жеңер?» деген сурак туруп жат. Кижиликтинг социализмге көчөри элбек калык-жон научный коммунизмнин идеяларын канча кире терең билип алганынан камаанду.

Социалистический идеологияга буржуазиянын удуратургузар бир де немези жок. Буржуазия телекейлик социализмди военный, экономический ийде-күч ажыра анта-ра саларга ченешкенинөң эш-неме болбосто, идеологический жанынан жаан согулта эдер амаду тургузып алган.

Бистин партия буржуазный идеологияга удурлажа тартыжуда В. И. Лениннин иштериле, чокумдап айтса, «Что такое друзья народа и как они воюют против социал-демократов?» деп книгазынан ала, «О кооперации»

деп статьязына јетире бичиген иштеринде јартаган шўўл-телериле башкарынып јат.

Је идеология дегени не? Идеология — ол идеялардын бириктирилгени, кандый бир класстын, социальный группанын јўрўмнин јаан учурлу сурактары, общественный ѳзўм керегинде кўрўм-шўўлтези. Улус кандый бир производственный колбулар тургузып, онон улам јўзўн-башка ѳскѳ дѳ кѳп колбуларга алдыртып јат, бу колбуларды ологорго идеялардын болужыла тыгыдып, бектештирил аларга келижет. Улустын јилбўлерин јартап, ол јилбўлер ажыра бар јўрўмди кўргўзип турган идеяларды (шўўл-телерди) идеология деп адап јадылар.

Пролетариаттын классовый тартыжузында социалистический идеологиянын учурын эн ле озо К. Маркс ла Ф. Энгельс јартагандар. Ологор идеология дегени не, ол кандый учурлу неме, онын агылу башказы незинде — ончозын чокум јартап бергендер, пролетариаттын тартыжузынын ўч кеберин, ишмекчилердин кўндѳлѳн (стихийный) движениезине социалистический шўўлтелер јай-арында партиянын учурын кўргўскендер.

Социалистический ле буржуазный системалар ортоѳ идеологический тартыжу јанынан Маркс ла Энгельстин ўредўзин онон ары кўндўктирип, В. И. Ленин бу тартыжунын эн јаан учурлу ээжилерин чокумдап берген. Ол ээжилер мындый: идеологический тартыжу качан да болзо классовый, партийный болуп, кандый да јѳпсиниш јо-гынан ѳдѳри, буржуазиянын идейный салтарынын кан-дый да бўдўм-кеберин туй согуп, коскороры, идейный тартыжу политический тартыжула колбулу ѳдѳри.

Бу ээжилердин эн јаан учурлузы — идеялардын тар-тыжузын партийный, классовый јанынан кўрѳри. Социалистический идеология ишмекчи класстын, бастыра ишкў-чиле јаткандардын јилбўлери учун туружып турганын јажырбай јат. Социалистический идеологиянын классо-вый, партийный учуры шак онызында. Мыныла коштой социалистический идеология научный тѳзѳлгѳлў. Марк-

систский теориянын ийдези эн ле озо ол общественный наукаларга тӱзӱлгӱлӱнип, научность ло революционность-ты кыйалта јоктон колбоп турганында деп, В. И. Ленин темдектеген. Телекейдин ӱзӱмин научный јанынан јартаганын, оны кубулар научный программала бириктирип колбогоны ишмекчи класстын телекейлик исторический учурын билип алар арга берген. Общественный ӱзӱмди ле онын объективный закондорын научный јанынан билип алары пролетариатка бу исторический закономерность-торды бойынын классовый јилбӱлерине келиштире тузаланар арга берип јат.

Шак онын учун ишмекчи класс телекейлик керектерди ле онын закондорын чындык наука ажыра билип кӱргӱзерине јилбиркеп јат. Онын учун ишмекчи класстын коммунизм учун тартыжузында идейный ийде-кӱчи чындык кӱрӱм-шӱӱлте ле наука болуп јат.

Буржуазиянын классовый јилбӱлери чын керекти јастыра кӱргӱзерине экелет. Объективный закондор буржуазный стройды ујаададып јат, онын учун буржуазный идеологиянын партийнозы наукага чек келишпес, тескери шӱӱлтелерге экелет.

Идеологический тартыжу классовый, партийный болотон учурлу деп Лениннин шӱӱлтезинен кӱргӱндӱ, буржуазный идеологиянын кей-тӱгӱнин, социальный ла классовый мекележин, империалисттердин албаты-јонды кейкебизин сӱстӱрлӱ бултаартарга турган амадузын илејартына чыгарары кыйалта јок ӱткӱретен иш болуп јат.

Идеологический тартыжуда кандый бир кижии эмезе партия кемге тузалу шӱӱлте учун тартыжып турганын ајаруга алар керек деп, В. И. Ленин кӱп катап айдып туратан. Бу јуукта академик Сахаров гран ары јанындагы ороондордын газет-журналдарына интервью берип, советский стройды јамандаганын «кемге тузалу» деп сурак тургузып кӱргӱндӱ, ол буржуазный идеологиянын, империализмнин, реакциянын јалчызы боло бергени јарталат.

Идеялардын тартыжузында партияностьло коштой идеологический тартыжу качан да јөпсинишпес ле үзүк јоктон өдөр деген ленинский ээжи туруп јат. Эки идеология качан да јөптөжөр аргазы јок болгонын В. И. Ленин мындый сөстөрлө јартаган: «Сурак шак ла мынайда туруп јат: буржуазный идеология ба эмезе социалистический идеология ба. Ортозы мында јок». Идеологический тартыжунын үзүк јок өдөри керегинде Ленин мынайда айткан: «Социалистический идеологияны кандый ла эп-сүмеле уйадатканы, онон туура барганы буржуазный идеологияны тыгыдарына экелип јат». Югославияда, Чехословакияда, Венгрияда болгон керектер идеологический тартыжуда бир де үзүк болбос учурлузын, оны бир де эмеш уйдадарга ла бош саларга јарабазын јарт кереледи. Интернациональный јанынан таскадар ишти ундыганын Югославиянын буржуазный националисттери тузаланганын, онон улам бу ороондо национализм бир кезек эйдө көйлөп чыкканын бис билерис.

Бистин идеологический ижис эмеш ле уйдаай бергенин јангыс ла јажыт јок антикоммунисттер эмес, је анайда ок буржуазиянын јилбүлерине болуп, ишмекчи ле коммунистический движениеде, социалистический ороондор ортодо өөн-бөкөн чыгарарга јүткүп турган кара санаалу антиленинский ийде-күчтер де тузаланып јадылар.

Революционный тартыжуга кирижип турган оок буржуазный элементтер бу тартыжуга бойлорынын реакционный шүүлтелерин, једикпес-тутактарын ла јастыраларын экелип јат, онон улам коммунистический движениинг кезик бөлүктеринде учурап турган он оппортунизм ле «сол» авантюризм тыгып чыгат деп, В. И. Ленин темдектеген. Реформистский ле ревизионистский көрүм-шүүлтелү улус канайып та укаркаар деп күјүренип турза, олар буржуазный идеологиянын коручылары, империализмнин идеологторынын ла политиктеринин тös јилбүлерине келижип турган пропагандисттер болуп артып јат. Шак ла онын учун В. И. Ленин буржуазный идеоло-

гияла тартыжуны жүзүн-башка бүдүмдү реформизмле, ревизионизмле тартыжарыла колбулу өткүрер керек деп жартаган.

В. И. Ленин, идеологический тартыжу өзүп, башка-башка бүдүмдү болотонун, кезик идеологический керектер кубулып туратанын, өштүлөрдүн ортозында антогонистический жарашпастар барын, бистин ортобыста десе антогонистический эмес блааш-тартыштар болуп туратанын ундыбас керек деп, классовой тартыжунын тэс ууламжызын — эксплуататорский стройды жоголторынын ла коммунизмди бүдүреринин жолдорун ајарудан чыгарбас керек деп, јаантайын үредип туратан.

Онын учун идейный ээжилер кандый ууламжылу барып јатканын, олардын учуры канайда кубулуп турганын билип турар керек. Эмдиги өйдө Маонун группазынын идеологический ижиндеги лозунгтарды ла ээжилерди јакшы јартап алар керек. Ол лозунгтар ла ээжилер бойынын өйинде, чокум ајалгада ичкери өзүмге тузалу болгон, је эмдиги өйдө, керектер чек кубула берген тушта, олар чек башка, реакционный ууламжылу боло берди.

В. И. Ленин идеологический ле политический тартыжу үзүк јок колбулу болоры керегинде шүүлтени ончо јанынан лаптап шүүп тэзөгөн. Коммунистический идеяларды таркадарын, буржуазный идеологияла тартыжу өткүрерин В. И. Ленин тэс задачага — кулданаачыларга удурлажа классовой тартыжуга тузалу эдип ууландырар керек деп үреткен. Бистин көрүм-шүүлтебиске јарабас идеологический шүүлтелерле тартыжарын политический тартыжудан ајрыыр арга јок. Ненин учун десе, марксистский теория качан да болзо революционный ишле колбулу.

Ревизионисттер революционный теориянын ла практиканын бирлигине удурлаштыра тартыжып јадылар. Олар наукада политика јок болор учурлу, классовой тартыжунын практиктери теориянын өзүмине буудак эдип, оны тутадып јат дежет.

Социалистический ле буржуазный идеологтордыг ортодо өдүп турган тартыжунын ленинский ээжилери керегинде айдып тура, «ол ээжилер жаңыс ла тышјанындагы капиталистический ороондорло колбуларга келижип турган болор бо?» деген сурак тура берерден айабас.

Јок, андый болор аргазы јок. Темдек эдип идеологический тартыжу партийный ла классовый болоры керегинде Лениннин үредүзин көрөли. Социалистический алкы-јөөжөни уурдаарын, иштинг дисциплиназын, общественный ээжилерди бузарын классово-политический јанынан көрөрин бистинг партия социалистический государствонын, бастыра албаты-јоннын, кажы ла советский кижининг туура салбай бүдүретен кереги деп ксрүп јат.

Идеологический тартыжуны күүн-кайрал јоктон ло үзүктелтпей өткүреринде бистинг агитаторлордын учуры сүрекеј јаан. Темдектезе, бис Кјитайдын каршулу пропагандазыла јана баспас тартыжу өткүрер учурлу.

Кјитайдын башкараачылары марксизм-ленинизмге чек јарабас шүүлтелер јайып турганын бистин кажыбыс ла јарт билер учурлу. Агитаторлордын ла политинформаторлордын ижининг төс ајарузында албатылардын најылыгын, пролетарский, социалистический интернационализмди тыгыдар иш болор учурлу.

Социалистический ле буржуазный идеологиялардын ортодогы тартыжуда ленинский ээжилер чындык болгонын јүрүм күнүн ле јарт көргүзип туру. Бистин кажыбыс ла практический агитационно-пропагандистский иште ол ээжилерле башкарынар учурлу.

Г. КОРДОНСКИЙ,
исторический наукалардын кандидады.

АМЫР-ЭНЧҮҮ УЧУН ТАРТЫЖУ

Бистинг Төрөлистинг төс городында — Москвада 25 октябрьдан ала 31 октябрьга јетире амыр-энчү сүүчи ий-де-күчтердин Бастырателекейлик конгрези өткөн. Конгрессте 143 орооннон делегаттар келген, олар конгресстин ижинде 1100 национальный ла 120-ден ажыра телекейлик организациялардын адынан турушкан. Амыр-энчү учун тартыжаачылардын јуундарына мынын алдында бу кире көп улус качан да јуулбаган. Улус бу конгрессти телекейдин албатыларынын генеральный ассамблеязы деп адаганы јолду.

Јүзүн-башка политический ууламјыда турган улус пленарный заседаниелерде ле 14 комиссияда бой-бойларынын шүүлтелерин јайым угушканы ончозына јарагадый текши шүүлте табарга өткүретен иштердин чокум программанын јартап аларга болушкан. Конгресстин албатыларга ла госуларстволорго эткен от-јалбышту кычырузы, онын јараткан документтери амыр-энчү сүүчи ий-де-күчтер империалисттердин кату-казыр кылыктарына ла албанына удурлажа јана баспастан тартыжарга, албатылар ортодо јуу-чакты болдырбазын јеткилдеерге амадап тургандарын көргүзет.

Амыр-энчү ле албатылардын најылыгын тыгыдары учун тартыжуда советский албатынын јаан учурын конгресстин туружаачылары ағылу темдектегендер.

Јер-телекейде амыр-энчү сүүген ончо улус КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөк. Л. И. Брежневтин конгрессте айткан куучынын сүрекей јарадып уккандар. Нөкөр Брежнев бу куучынында телекейде эмдиги өйдөги айалганы сүрекей чокум јартаган, амыр-энчү

учун тартыжар јолдор ло эп-аргалар керегинде айткан, амыр-энчүнинг тузазына бистин орооннын өткүрип турган јаан ижин кӱргүскен. Нӱк. Брежневтин куучыны улуска эмдиги ӱйдӱги телекейлик айалганы јарт билип аларга болужат, оморды амыр-энчү учун быйанду тартыжуга кӱдүрип, бу тартыжу једимдү болорына ижендирет деп, телекейдин ак санаалу улустары айдыжат.

СССР-дин ле ӱскӱ дӱ социалистический ороондордын амыр-энчү учун турумкай тартыжузы телекейде јаан јенгүлерге экелгенин калганчы јылдарда болгон кӱп керектер кӱргүзет. Социалистический госуларстволор бойлорынын тышјанындагы политиказын јӱптӱжип ӱткүрип турганы, омордын албатылары ак-чек ижиле бойлорынын ороондорынын политический айалгазын ла экономический ийде-күчин тыгыдып турганы социализмнин телекейде айалгазын тыгыдып, ийде-күчтерди социализмге тузалу эдип кубултканы ончо албатыларга јарлу.

КПСС-тин XXIV съезди јараткан амыр-энчү программаны бӱдүрери учун Советский Союзтын ла ӱскӱ дӱ карындаштык социалистический ороондордын јана баспастан ӱткүрип турган тартыжузы јаан једимдерге экелгенин ончо ак санаалу улус јарт кӱрүп, јарадып турулар. Бу тартыжунын шылтузында Вьетнамнын јеринде јуучак токтогон, Германский Демократический Республика ООН-нын членине кирген, јеткер јок болорын јеткилдее-ри учун текшиевропейский јуун иштеп јат. Тӱс Европада јуу-јепселдү ийде-күчтерди ле јуу-јепселдерди астадары керегинде Венада јӱптӱжү-куучындар башталды.

Телекейде айалга текши јымжаган шылтузында Советский Союзтын Францияла, ФРГ-ле, Италияла, Финляндияла, скандинавский ороондорло колбулары јакшы ӱзүп јат. СССР-дин ле Англиянын ортозында колбулар база бир эмештен ондолып јат.

Калганчы эки јылдын туркунына Советский Союз ла Американын Бириктирген Штаттарынын ортозында колбулар јакшы јаны јаар кубулганы јарлу. Мындый кубул-

талардын шылтузында эмди бу эки ороон бой-бойлары ортодо саду өткүрерин, научный жетирүүлөр алыжарын, культура жанынан колбуларын, технический једимдерле солыжарын там элбедип турулар.

Јаны өзүп, тыгып турган ороондордын телекейде учуры калганчы жылдарда јаанап јат, олордын политиказы империализмге удурлажа ууландырылганы там ла чокумдалып туру. Телекейде айалганы јымжадарында Азиянын ороондоры туружары тыгып туру. Л. И. Брежневтин Индияга јоруктап јүргени бистин ороондорыстын колбуларын јарандыраарына јаан кожулта эдер. Азыйдан бери бисле најылык Афганистанла колбуларыс јакшы өзүп јат. Иранла, Турцияла колбуларыс кем јок деп айдарга јараар. Японияла колбуларыс база ондолып јат.

Бастыра бу керектер КПСС-тин Төс Комитединин апрельский (1973 ј.) Пленумынын тургускан задачазын — телекейде болгон јакшы кубулталарды коомойтыдар арга јок эдер деген задачаны бүдүрерине јарамыкту айалга төзөп јат.

Бу јанынан Советский Союз кандый иштер өткүрип турганы керегинде нөк. Брежнев Л. И. амыр-энчү ийде-күчтердин Бастырателекейлик конгрезиндеги куучынында айткан.

Москвада өткөн телекейлик конгрессте куучын айткан улус калганчы өйдө телекейде айалга јымжап, албатылардын амыр-энчү жүрүм болорына ижемјизи тыгып турганы амыр-энчү сүүген ончо улусты сүүндирип, олорды амыр-энчү учун мынан ары там тыгыда тартыжарына көдүрип туру деп айдышкан.

Јер-телекейде политический айалга кубулганы — коркушту күч ле курч тартыжунын шылтузы. Бу тартыжуда карындаштык социалистический ороондор, телекейдин демократический ле прогрессивный ийде-күчтери јенү алгандар.

Је телекейлик айалганы јымжадары — ончо јерде көндүрө, түс барып јаткан керек эмес. Реакционный башка-

раачылардын агрессивный кылыктарынан улам кезик жерлерде эмди де жеткерлү айалга артып жат, кезик жерлерде дезе жуу-чак та башталып келет. Быыл октябрь айда Израильдин башкараачылары араб албатылардын жерлерине жуу-жепселдү табару эдип, база ла жуу баштагандар. Араб ороондор Израильдин табарузына турум-кай удурлажып, кату согулта эткен. Араб ороондордун черүзи сштүнинг черүзине жай бербей, онын көп самолетторун, танктарын оодо аткан, жуулап келген солдаттарын кырган ла олжого алган. Араб албатылу ороондордун ончозына жуугы бастыра бар ийде-күчин ле аргаларын бириктирген шылтузында тыгыдынып алала, Израильдин мактулу черүзин көп жерлерде оодо соккон. Советский Союз нажылык араб ороондорло колбулу болуп, Жуук Күнчыгышта жуу-чакты түрген токтодоры жанынан жаан дипломатический иштерде турушкан. ООН-нын Жеткер болбозынын Соедининг 22 октябрьда жараткан жөн жаныс ла бу башталган жуу-согушты токтодорун эмес, 1967 жылда жуулап алган араб жерлерден Израильдин черүзин чыгарып, бу жерлерди жайымдаарын некеп жат. Бу жөпти бүдүргени Жуук Күнчыгышта амыр-энчүни ле ороондордун грандарына кем де тийбезин жеткилдеер.

Империализмнин ийде-күчтери табару эдерге кандый ла эптү келишкен айалганы тузаланып жат. Онызын Чилиде болгон коркушту керектер көргүзет. Фашистский военищина, тышжанындагы ийде-күчтерге жөмөнп, удурумга жеңү алала, демократический жайымдарды ла ишкүчиле жаткандардын социальный жеңүлерин көмө басып салган. Бу ороондо үчинчи ай албаты коркушту кыйын-шырада. Канча мун патриоттор өлтүрткен, канча мун улус түрмелерде кыйналып жат. Сальвадор Альендени өлтүрип салгандар. Чилинин коммунисттеринин башчызы Луис Корвалан түрмеде. Советский албаты Чилинин реакционерлеринин канду-казыр кылыктарын жаратпай, Чилиде бир тушта жайым ла демократия орныгар, ишкүчиле жаткандар жаныдан жеңүге келер деп иженип туру.

Қытайдың башкараачылары айалганы јымжадар ишке удурлажа јаан каршулу иш өткүрип јат. Олор Чилиде контрреволюционерлердин калју-казыр кылыгын јарадып јат, Јуук Күнчыгышта јуу-чакты токтодорына чаптыгын јетирип јат.

Советский Союз Қытайла государственнй колбуларын јарандыарга кичеензе де, Қытайдың башкараачылары албатызына эмдиге ле јетире Советский Союзты јамандап, Советский Союз Қытайга јуулап кирерге туру деп коркыдып турулар. Қытайдың башкараачылары биске каршулу кылыктарын токтотпогончо, советско-китайский колбулар ондолбозы јарт.

Советский Союзтын Коммунистический партиязы, бистин башкару капиталистический ороондордо тартыжып турган ишкүчиле јаткандарды, јайымдалаачы, антиимпериалистический ийде-күчтерди јарадып, олорды јөмөп турганын јажырбай јат. Советский Союз анайда ок амыр-энчү учун тартыжуны бастыра јанынан јөмөп, ого јаан болужын јетирип јат.

Јуу-чакты болдырбазыла, амыр-энчү жүрүмди јеткилдеериле колбулу сурактарды бүдүрер иштерде элбек албаты-калык, онын организациялары, политический партиялар элбеде турушканы кандый јаан учурлу болгонын Москвада өткөн конгресстин бастыра ижи көргүсти. Бу конгресс амыр-энчү сүүчи ийде-күчтерди амыр-энчү учун, јеткер јок болоры учун, кижиликтин келер өйдө ырысту жүрүми учун тартыжуга телекейде ак санаалу улусты ончозын көдүрерине болужарында алаңзу јок.

С. НИКОЛАЕВ.

Пропандисттерге болушту.

ТЕХНИЧЕСКИЙ ӨЗҮМ ЛЕ ТЕХНИКАНЫ ТУЗАЛАНАРЫ

Бу теманы көрөр тушта угаачыга мындый болуш жетирер амаду тургузылып јат: баштапкызында, бистин орондо өткүрилип турган технический политиканын, технический өзүмди ичкерледери јанынан КПСС-тин XXIV съездинин јөптөринин тös учурын јартаары; экинчизинде технический өзүмнин тös ууламјызыла, онын јетирип турган социально-экономический салтарыла, технический өзүмнин туказын тыгыдарында производственный коллективтин ле кажы ла ишчинин учурыла таныштырары.

Бу теманы үренерине план аайынча төрт час, эмезе эки занятие — пропагандисттин куучыны ла собеседование өткүрери темдектелип јат.

Бу тема аайынча үредүге белетенер тушта первоисточниктерди лаптап үренер керек. Мында эн ле озо үренетен иштер: В. И. Ленин. «Набросок плана научно-технических работ». Соч. т. ј. 36 том, 228—231 стр. СССР-дин албаты-хозяйствозын 1971—1975 јј. өскүрери јанынан КПСС-тин XXIV съездинин Директивтери. 1971 јылда 24 ноябрьда СССР-дин Верховный Советинин үчинчи сессиязында А. Н. Косыгиннин эткен доклады.

Лекцияларды мындый планла өткүрер шүүлте эдилип јат:

1. Технический өзүм ле производствонин эффективнозы.

2. Предприятиенин технический кемин көдүрери ле техниканы толо тузаланары.

3. Албатынын технический творчествозынын өзүми.

Баштапкы сурак аайынча материалды көрүп тура, эн ле озо технический өзүм дегени не, онын экономический

ле социальный учурин, тогузынчы бешјылдыкта технический өзүмнинг тös ууламјыларын јартаар керек.

Угаачылардын ижине, јүрүмине јуук чокум темдектер ажыра механизация, техниканы ла производствонун технологиязын јарандырганы иштин арбынын бийиктедерине, продукциянын чындыйын јарандыраарына ла öскö дö керектерге кандый јакшынак камаанын јетирип турганын кöргүзөр керек.

Технический өзүм иштин арбынын бийиктедеринде, продукцияны иштеп алар баазын јабызадарында, онын чындыйын јарандыраарында, öскö дö технико-экономический көргүзүлөрдү јарандыраарында тös учурлу керек болуп јат.

Социализмнинг öйинде технический өзүм улустын ижин јенгилтип турганын, иштин кебер-бүдүмин кубултып, ишмекчилердин ижин инженерно-технический ишчилердин ижине јуукташтыраарына, ишти улустын јүрүминде кыйалта јоктон керектү бөлүги эдип аларына кандый јөмөлтөзин јетирип турганын чокум темдектер ажыра көргүзөр керек.

Ол задачанын тös учурин јартап тура, научно-технический өзүм капитализм де тушта болуп јат деп темдектеер керек.

Капитализмнинг öйиндеги технический өзүм — ол иштин интенсификациязы, иште травматизм ле профессиональный оору көптöөри, иш јок болоры там ла öзöри.

Онон ары научно-технический өзүмнинг тös ууламјыларын көрөр керек. Олор мындый:

1. Производственный иштерди комплексно механизировать эдери.

2. Техниканы там јаңырта јазаары.

3. Иштеп турган техниканы модернизировать эдери (јаңыртып јарандыраары).

4. Производственный иштерди автоматизировать эдери.

5. Технологияны јарандыра öскүрери.

6. Производствоны химизировать эдери.

Экинчи сурак аайынча куучынды угаачылардын иштеп турган предприятиезинин чокум керектериле колбогоны тузалу болор.

Технический өзүмди түргендедеринде төс учур производственный предприятиеге — албаты хозяйствонын төс бөлүгине берилип јат.

Шак ла анайда, кажы ла предприятиеге бойынын производствозынын технический кемин көдүрер сурак јаан учурлу боло берет. Фондо, энергияла јеткилделери, ишта механизировать эдеринин кеми деген көргүзүлөрдү јартаар тушта бойынын предприятиезинин чокум темдектерин тузаланар керек.

Производствонын технический кемин токтоду јоктог бийиктедип тура, ол ок өйдө техниканы, оборудованиени толо тузаланарына једип алары сүрекеј јаан учурлу болуп јат. Ол ло техниканы, оборудованиени чын-чике тузаланганы, артык чыгым јогынан продукцияны иштеп аларын көптөдөр арга берип турганын угаачыларга көргүзөр керек.

Онон ары техниканы тузаланарын јарандырары јанынан КПСС-тин XXIV съездинин Директивтеринде темдектелген төс ууламјыларды көрөр керек.

Олордын эн учурлузы мындый:

— оборудованиенин сменалап иштееринин коэффициентин бийиктедери;

— јаңы табыштырылып турган производственный ийде-күчтерди бастыра аргазына иштедип баштаар өйдикыскартары;

— эскирген оборудованиени солыыры;

— сменалар ортодо өйди калас өткүрөтенин астандары;

— оборудованиени ремонттоорын чике төзөөри.

Техниканы тузаланарын јарандырарында кандый аргалар бар, ол аргаларды тузаланарына не керектү, андый аргаларды тузаланары ишмекчилердин квалифика-

циязынан, ченемелинен, баштанкайынан ла дисциплиназынан канча кире камаанду болгонын угаачыларга көргүзери јаан учурлу болуп јат.

Ол ээжилерди предприятиенин ченемелиле колбогоны јарамыкту болор.

Теманын калганчы сурагы албаты-јоннын технический творчествозына учурлалып јат.

Мында, технический өзүм производствонын јангыс ла экономический јанына јакшынак салтарын јетирип турган эмес, је анайда ок тös производительный ийде-күч болуп турган кижиге де салтарын јетирип јат деп көргүзер, ороондогы, предприятиедеги рационализация керегинде куучындаар керек. Кажы бир рационализаторский шүүлте кандый экономический туза берип турганын, андый шүүлте учун канча кире акча төлөлип турганын көргүзер.

Ишкүчиле јаткандардын творческий баштанкайын тынгыдары јанынан јаан учурлу эп-арга — социалистический мөрөй, коммунистический иш учун тартыжу болгон до, болуп та јат. Социалистический мөрөйдин эмдиги өйдөги задачаларын угаачыларга теренжиде јартаар керек.

Тема аайынча экинчи занятиеде суракты эрчимдү ле творческий јанынан шүүжер эдип өткүрерге кичеенер керек.

Угаачылар бой-бойлорын түзедижип, куучындарын толтырып, көрүп турган сурактарды бойынын ижиле колбоп турары, иштеги једикпес-тутактарды, производствонын эффективнозын көдүрер резервтерди иле-јартына чыгарып турарына једип алары кыйалта јоктон керектү.

В. ВЕРЕВКИН.

БАЖАЛЫКТАР

Соцмөрөйгө бийик тебү	1
Журттагы ишчилерди культурно-бытовой жеткилдеерине — жаан-тайын аяру	8
Бешжылдыктын үчинчи жылы	15
Коммунисттерди партийный жакынталар ажыра воспитывать эдери	20
Малчылардын мөрөйи	27
Лениннинг традицияларыла	34
Социалистический ле буржуазный идеологиялар ортодо тартыжунун ленинский ээжилери	39
Амыр-энчү учун тартыжу	45
Технический өзүм ле техниканы тузаланары	50

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 4/XII 1973 г. Формат 70x108 ¹/₃₂. Усл. печ. л. 2,45.
Уч. изд. л. 2,31. АН 09355 Заказ 4571. Тираж 953. Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44. Горно-Алтайская ти-
пография, пр. Коммунистический, 27.

4 АКЧА